

Poština plačana v gotovini.

LETNIK V.

DOMAČI

PRIJATEL.

030028618

1

20 DIN ALI
ZASTONJ?
KAKOR KDO HOČE ■

Vsak naročnik, ki plača naročnino v znesku 60 Din za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» za l. 1931., dobi ta koledar in orig. lesorez slikarja — grafika E. Justina zastonj.

Še danes
pišite priloženo dopisnico!

KOLEDAR 1931

REVIJE

DOMAČI

PRIJATELJ

TAKŠEN JE VAŠ KOLEDAR ZA LETO 1931

velik 17 × 24 cm, 96 strani s številnimi slikami v raznih barvah.

Koledar, ki smo ga lansko leto izdali je vsakdo pohvalil. Kdor hoče dobiti koledar zastonj, ta naj izpolni priloženo dopisnico najkasneje do 31./XII. 1930.

Dr. A. Oetker-jev
vanilinov sladkor
za kuhinjo.

Ta zavitek zadostuje, da zadobi velik puding,
krema, kolač ali 1 liter likerja prijeten
vaniljev aroma.
Vsebinska tega zavitka nadomestuje 2-3 stroke
dobre vanilije.

Doktor Oetker-jev
pecilni prašek
je najboljši!
Zakonito zaščiten pod
imenom

Backin

Od gospodinj pohvaljen in
milijonkrat izkušeno

Baktamid

(nadomestek za jajca)
od Dr. Crata in Dr. Oetkerja

nadomešča moč za shajanje testa in
barvo jajc: noževa konica tega praška
vsebuje moč barve enega rumenjaka
kakor tudi moč enega beljaka.
Baktamid se koristno doda vsaki moči:
nati jedi in pecivu, posebno omeletam,
zličnjikom, rezancem, kropicam, cmo-
kom, bahtelnom, kolačem, maslenemu
in krškemu testu itd. naka se dobi
lepo obliko in je lahko prebavljivo.

■ Takole so zaviti
Dr. Oetkerjevi
■ izdelki

Dr. Oetkerjev
■ Pecilni prašek
Dr. Oetkerjev
■ Vanilinov sladkor

Dr. Oetkerjev
■ Baktamid, nadomestilo
za jajca

Dr. Oetkerjevi
■ pudingi, kreme in ko-
lači so najboljša jed

Dr. Oetkerjevi
■ izdelki se dobe v vseh
trgovinah

Izrabite, kar Vam življenje nudi in kar je tehnika ustvarila. Poslušajte radio — obenem si prihranite denarja. Hranite lahko tudi pri nabavi novega prejemnega aparata

TELEFUNKEN 12.

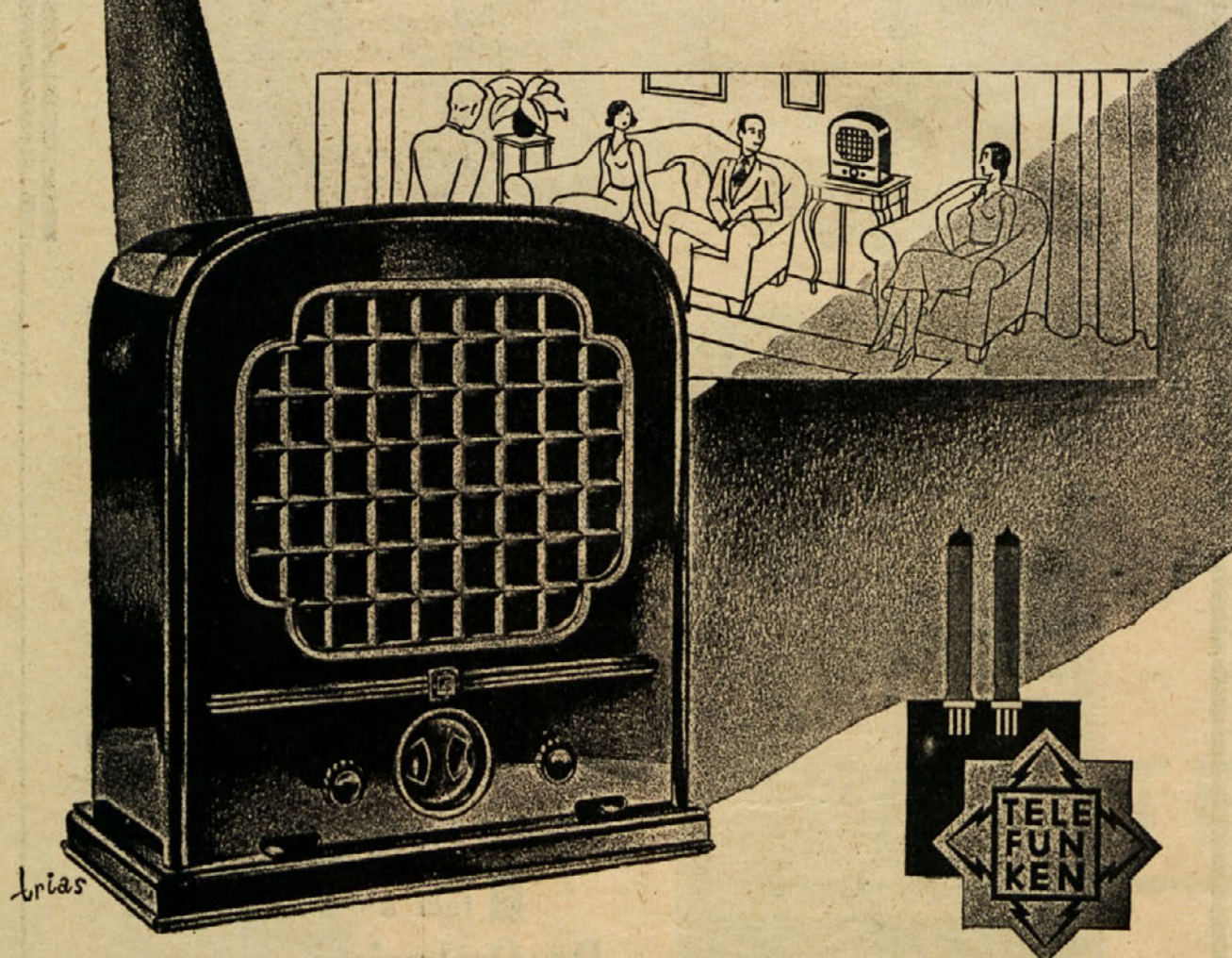
Prejemnik in zvočnik obenem.

V tem aparatu se uporablja nov izum

TELEFUNKEN-PALIČICE

prvič v praktičnem življenju in je ta aparat zaradi manjših gradbenih stroškov posebno dober kup. **Cena Din 3100 —.**

Jugoslavensko Siemens d. d., Ljubljana
Dunajska cesta stev 16.

TELEFUNKEN

Najstarejša izkustva.

Najmodernejša konstrukcija.

**2 krat
prihranite**

**ČAS in DENAR
SCHICHTOVO
JELEN MILO**

*Laupaj
Tvojim lepim zobem*

oni Ti ostanejo trajen
in važen pridevek
lepote, ako za njih
nego upotrebljavaš

Sargov
KALODONT

Lepši zobje

Gustav Strniša:

Jaselce bedaka Bizeljna

Vsako leto je izrezljal iz lipovega lesa majhnega, drobnega pastirca. Vse leto ga je rezljal s svojim pipcem, ki ga je na skrivaj nabrusil v veži tesarja Martina, kjer je stal okrogel brusilni kamen in izpreminjal skrhamo orodje v nevarno orožje.

Bizelj je bil občinski revež. Pasel je krave in žvižgal. Govoril ni skoro nič, le zamišljeno je gledal predse. Nihče se ni oziral nanj. Smatrali so ga za bedaka in se mu smejali, če je izpregovoril še tako pametno besedo. Tudi jecal je in zato se jim je dozdeval še bolj smešen.

Bizelj je pa molčal in trpel. Najrajši je bil na paši, kjer je delal svojega pastirja. Včasih je videl popotnega prosjaka, ki ga je obdržal v spominu in dolgo mislil nanj, preden se je vsesal tisti obraz v njegovo dušo in se v njegovi notranjosti prelil v novo podobo, kakršno si je želel Bizelj.

Rad je ogledoval cerkvene jaselce, čeprav so se mu dozdevali tisti obrazi pastirjev lepi, a premalo živi.

Samo enega pastirca je izrezljal vsako leto. Skrbno ga je nosil s seboj. Živel je z njim noč in dan, sanjal je o njem in mu izkušal vdahniti svojo dobro dušo.

Pastirec je le počasi oživiljal. Koliko se je Bizelj trudil z njegovo haljo, z opankami, zlasti pa z obrazom! Kolikrat je klečal v vaški cerkvi in molil za svo-

jega pastirja, da bi postal ves živ in resničen kakor je bila njegova misel.

Ko je bil pastir izrezljan, se je Bizelj odahnil. Pobožno ga je spravil v svojo staro zaprašeno skrinjo, ki je bila edina zapuščina po njegovi rajni materi.

Ko se je približal božič, je prinesel Bizelj mahu in postavil jaselce, ki so mu jih darovali

gospodarjevi, bila je le strgana podobica z božjim Detetom, ki jo je postavil pred svoje pastirce.

Komaj je minil božič, ga je spet obšlo staro hrepenenje. Spet je hodil s pipcem okoli tesarjeve veže, dokler se mu ni posrečilo, da ga je skrivaj nabrusil. Sicer ga je mojster enkrat presenetil in mu navil ušesa, toda Bizelj se za to ni menil, kajti pipec je moral biti oster, pa če so ušesa še toliko trpela.

Nato je hitel Bizelj v hosto k svoji dobri prijateljici, stari lipi. Izbral je kos lesa, iz katerega je potem pričel iznova rezljati pastirca.

Minilo je deset let. Deset pastircev je imel. Zdaj je hotel izrezljati svete Tri kralje v srebru in zlatu, polne nebeške zarje v oblačilih in zvezdnega sijaja v očeh.

Skoro nikoli ni bil v mestu. Pa je nekega dne kar ušel in blodil okoli po ulicah. Iskal je svete Tri modre. Tri je iskal, čeprav je potreboval za eno leto samo enega. Njegova misel je pa bila taka, da

Našim prijateljem!

Ta številka je posvečena zimskemu sportu. Hoteli smo pokazati v besedi in slikah vso lepoto zime tudi tistim, ki še ne vedo, kako čudovito lep je svet v zimski odeji, in jim dokazati, da je zimski sport za okrepitev telesa nujno potreben. Naj se le navadi naša mladina, da bo porabila svoj prosti čas v snegu in ledu. S tem jo odvrnemo od slabih potov, gostiln in kavarn.

Članki, ki se tičejo zimskega sporta, so nam zavzeli skoraj vso prvo številko, da ni ostalo za drugo gradivo (o pračloveku, o divjih narodih, o najnovejših izumih, o ročnih delih, o lesorezu in drugem) nič prostora. Pripravljeni pa so ti članki za prihodnjo številko. Tudi povesti so v tej številki izostale.

Vse to in drugo gradivo, ki ga ima uredništvo pripravljenega v bogati zalogi, prinese druga in nadaljnje številke naše revije.

Kakor lansko leto, dobe tudi letos naročniki, ki plačajo do 5. januarja 1931, naročnino v znesku Din 60— za vse leto, bogato ilustriran koledar s slikami v več barvah na 96 straneh.

Poleg tega priložimo tem naročnikom v drugi številki še tudi originalni lesorez «Kristus», ki ga je izvršil naš odlični slikar-grafik E. Justin.

Torej kar dve nagradi za vse tiste, ki bodo plačali za vse leto naprej.

Izpolnite priloženo dopisnico.

Kdor revije ne namerava naročiti, naj na ovitek zapiše: «Ne naročim» in naj jo v treh dneh vrne pismonoši, sicer je dolžan plačati naročnino.

Vsem cenjenim čitateljicam in čitateljem želimo vesel božič in srečno novo leto.

Uprava.

Uredništvo.

mora nositi v duši podobe vseh treh, da bo njegov zamislek resničen in da bo ubranost skrivnostnega hrepenenja za Novorojencem v vsakem obrazu, čeprav v slednjem drugače izražena.

Taval je po cerkvah, gledal je dragocene izložbe in sanjaril. Občudoval je bisere v oknih draguljarjev in čutil svoje siromaštvo. In ta trpki občutek mu je dal nove briljante, ki so se zalesketali v njegovem sreću.

Ko se je vrnil, je bil bogat novih sanj. Obrcal ga je gospodar, nabunkala ga je gospodinja. Molčal je in pričel delati.

Pretekla so tri leta. Dovršil je Tri kralje. Spet je postavil jaselce.

Ko je čepel božični večer pred njimi, je videl, da je na glavno pozabil. Zajokal je:

«Jaselce so narejene, a kakšen je moj Jezusček? Papirnat je in nebogljen, desna ročica je odtrgana!»

Razdrl je jaselce, spravil pastirje in kralje ter sklenil izrezljati tudi božje Dete.

In delal je tisto leto še bolj ko drugače. Zbolel je. A tudi na slami sedeč je nadaljeval in rezljal. Že zdavnaj je nosil malega Boga v svoji duši in ni mu bilo treba misliti, kakšen naj bo Kralj vseh ponižanih in trpečih.

Dovršil ga je. Jokal je pred Njim in ga poljuboval. Položil ga je v slamo in se pripravil za božični večer.

Povabil je drobno domačo hčerko Jerico, naj pride, da bo videla njegovo delo. Tako lepa se mu je dozdevala in rad jo je imel. Zgledal se je vanjo in često sanjal o njej.

Prišla je božična noč. Bizelj je pripravil jaselce. Jerice ni bilo. Sam je sedel na slamnjači poleg jasele.

In zdaj je mahoma začutil, da je sam na svetu, da ima samo te svoje pastirce. Obšel ga je čut zapuščenosti. Obšla ga je misel, da je nevede delal in rezljal te svoje jaselce samo zato, da bi jih pokazal Jerici, da bi ona spoznala, da ni tak, kakor trdijo drugi, da ima dušo in razum, da jih je rezljal le zato, da bi

Lojze Zupanc:

Polica j

Negibno je stal na vogalu. Da ni zdaj pa zdaj trenil z očmi, bi človek potipal to čudno soho, če je še kaj življenja v njej.

Pod visokousločenim mostom je strahovito bobnelo, da je meseca odsev trepetal v divjih vrtincih, se plaho umikal razpenjenim valovom in nemočen v borbi z ljutim elementom butal ob peščeni breg. V debelih, dolgih curkih je tolkel dež ob trotoar; sproščene kaplje so se sunkoma razprhnile in oblatile pročelja umitih hiš za gleženj visoko.

Polica j Krašovec je prhnil v košate brke, si nadel kapuco in obotavlja se premeril most: gor in dol, gor in dol...

Za hip, dva je ponehal naliv; le redke, zaostale kapljice so se še zaspano lovile v tmíni.

ona spoznala v teh drobnih podobah njegovo notranjost.

Obrnil se je k zidu in zajokal.

*

Nekaj let kasneje je umrl. Ni več rezljal pastircev. Le o božiču je še postavil jaselce in se pogovarjal z njimi. Pogovarjal se je s svojo mladostjo, ki jo je dal tem drobnim podobam.

Po njegovi smrti je prišel v vas popotnik, ki je kupoval starine. Ko je videl Bizeljevo skrinjo, jo je želel kupiti. In tedaj so našli v nji tudi jaselee.

Popotni je občudoval pastirje in vzkliknil:

«To je delo umetnika!»

«Kaj je umetnik?» je poizvedoval gospodar.

Tujec je molčal in vprašal, kaj hoče za jaselce.

Gospodar je zamahnil z roko:

«Kupite skrinjo! Te otročarije vam navržem. S tem se je zabaval pastir Bizelj, ki mu je manjkalo nekaj kolesc.»

Tujec je plačal skrinjo in se odpeljal. Jaselce je prodal kakor svojo umetnijo. Dobil je mnogo denarja, pa še slavno ime.

«Veste! Bizelj je bil umetnik!» je pravil nekega večera gospodar kmetom v krčmi.

«Kaj je umetnik?» so poizvedovali gostje.

«Norec, ki zna rezljati jaselce!» je odvrnil gospodar in golenil iz kozarca.

Ko se je Krašovec vrnil na južno stran mostu, je zarožljalo onstran ceste pri izložbi. Iztegnil se je preko cestnih luž: «Prekleti maček!...»

Vrnil se je in obstal na vogalu, togotno stiskajoč gumovko, vso vročo in trepetajočo od objema ogromne, žuljeve pesti. Stisnil se je pod kap. Na magistratni uri je spolzko udarjalo. Polnoč.

Ceste so spale: sanjale o umazanih, temnorjavih lužah. Semintja je hušnil avtomobil mimo policaja. Pijani smeh v njem je vzgibano dramil tihoto. Divji akordi muzike, vzprhutajoči iz kavarne onkraj mosta, so vrtali lobanjo ubogemu Krašovcu. Čudno. Ta godba, divja, a vendar tako opojna, ki mu je druge-

krati krajšala debele ure samotarjenja, ga je nocoj vznemirjala do besnosti.

Težko je bedel v zelenem svitu trepetajoče plinovke. Spanec se mu je tihotapil na vrat, da je semintja nizko klonil z glavo; kadar je z brado po prsih tipal, je sunkoma izpregledal. Bil je nejevoljen na ves svoj bedni položaj. Včasih se je sklonil čez mostno ograjo. Takrat je nerazložno mrmranje zdrknilo preko valov pod mostom.

Pokoj kroginkrog. Le iz kavarne sekajo temni vzduh trudni kriki prostitutk... Tam daleč ob periferiji bevskega lačni psi; zamirajoči lajež zateglo odmeva v gozdovih za mestom.

Čemu bedi Krašovec? Saj ni prometa, ni tatov, le mački trubadurijo okoli vogalov.

Bolestno se je vzdramilo v njem: «Za ženo, za deco, za mater onemoglo... Ah, ljubi Bog; že pred tremi tedni je legla Ljudmila in še vedno jo jaše in pali pljučnica...»

«Kivi-kivil!» se nenadoma utrga pod tolmunom. Še nekajkrat je zategnil rezek žvižg v gluho noč. S trepetajočo levico je šel Krašovec preko potnega čela. Spomnil se je nehote na zgodbo izza mladih nog. Takrat ni razumel starega Škovarina, ko mu je, pastirčku na bregovih Hubla, pravil, kako mu je skovir izvalil Magdo... Danes ve, zakaj si je Škovarin otiral solze...

Misli težke in vroče so se mu podile po razgreti glavi.

«Za ženo, za deco, za mater sivo in uvelo!» je šepetalo v globini srca. Spanec mu je lezel na tilnik in mu s svojimi žgočimi kremplji lepil otekle trepalnice...

Že je mislil, da bi se oprl na zid in malo zadremal, da bi premotil neljube, težke misli, ko se je spomnil:

«Ne smem... rodbino imam!»

Zopet se je zalotil v mislih doma. Blodeče se je skrb ustavljala ob postelji, kjer je težko sopla Ljudmila. In Berto se skriva po vlažnih, plesnobnih kotih, Valerija s solzami moči

zgneteno, vroče zglavje materino. V nasprotnem kotu v borni postelji, tresoč s koščenimi rokami, šepče tiho, boguvdano prošnjo Usmiljenemu sedemdesetletna mati...

Nenadoma se mu je zahotelo, da bi zapustil mesto ter pohitel v bližnjo ulico pogledat, kako je z Ljudmilo. Odrinil je vabečo in mamljivo misel. Besno je stiskal gumovko in sikal preko rosnih brk v gluho noč.

Preko mostu je toplo kavarniško vzdušje omamljalo čuječemu trpečo dušo. Čutil je, kako mu je pretesno v prsih; bilo mu je, da bi moral vsak trenutek zaihteti. Najrajši bi bil zakričal, da bi izdaval vso boleost, ki se mu je v zadnjih letih zbrala v prsih. Preveč miru, preveč pokoja je bilo naokoli...

Odmahnil je z roko in se naslonil na zid. Z brado po prsih je tipal dremajoči policaj...

«A tako, vi spite, Krašovec?» je zvignilo preko vogala. «Prvega vam reduciram prejemke za trideset dinarjev. Menda razumete, kaj?» se je rogal rdečelični nadzornik.

Krašovec je goltal... «O, udaril bi ga, oplazil z gumovko po teh mrzlih, sivih očeh, po obrazu, žehtečem od pritajenega, hudobnega veselja... O, čez most bi vrgel to postavo majavo...»

«Nikar, družino imaš!» je kipelo v duši. Sklonil se je čez ograjo in zaklel v valove.

«Za ženo bolešno, za deco, za mater one moglo!» je odmevalo pod tolmunom.

L i f t

Švedski spisal Sven Zetterström.

Najel sem si sobo z oknom proti dvorišču v novi hiši in sem spal še precej dobro, čeprav sem moral spati z glavo pri oknu, česar sem se že pred leti odvadil. Zjutraj sem vstal čvrst in okrepcan. Bil sem skoraj že oblečen, ko sem se domislil, da se moram obriti. Poiskal sem vse potrebščine. Kmalu nato sem odkril nekaj groznega.

V sobi nisem imel zrcala.

Pozabil sem ga v svoji prejšnji sobi.

Najkrajše bi bilo, da žrtvujem osem dinarjev in se dam obriti, toda navadil sem se že, da se brijem sam.

Hitro sem si pomagal.

Zakaj bi ne šel ven in se obril v liftu? Tam je bilo visoko, izvrstno zrcalo. To idejo sem kmalu udejsvil. Nekaj minut nato sem stal v liftu in zložil brivski pribor na udobno klop v liftu. Silo sem bil zadovoljen, saj sem prišel na posebno originalno idejo.

Stati v liftu v tretjem nadstropju in se briti!

Na vse to sem mislil, ko se je pričelo dvigalo navzdol pomikati. Nekdo je pritisnil na gumb in se hotel peljati navzgor.

Mirno, toda previdno sem se dalje bril. In ko se je lift ustavil, sem vljudno odprl vrata in vprašal staro gospo, ki se je hotela navzgor peljati, v katero nadstropje hoče. V peto!

Peljala sva se navzgor. Kar ostrmela je, ko je videla moj namiljeni obraz.

V petem nadstropju sem ji zopet odprl vrata, da je izstopila, in sem spustil dvigalo do tretjega nadstropja. Tedaj sem izstopil in šel v svojo sobo, da zopet namočim čopič v milnico. Obrijem se vselej po dvakrat.

Čez eno minuto se je pričelo dvigalo zopet navzdol pomikati. Kar naj se, sem si mislil. Tam je stal pismonoša. Imel je le eno pismo, ki je bilo naslovljeno name. Ni se mu bilo treba voziti.

Drugič sem se peljal navzgor in se ustavil pred svojo sobo. Skoraj sem opravil, ko je neka preljubezniva, mlada dama, moja sosedica iz istega nadstropja, odprla vrata lifta in vstopila.

«Navzdol?» sem jo vprašal.

«Ne, hočem le obleko poizkusiti», je odgovorila. «Naše zrcalo ni dovolj visoko.»

«Jaz pa sploh nimam zrcala», sem dejal. «Zato se moram tu briti. Toda prosim, stopite bliže — sicer pa lepa obleka. Precej visoko mora biti zrcalo, da si morete ogledati moderno obleko.»

Tedaj se je pričelo dvigalo navzdol pomikati.

«Za Boga!» je vzkriknila.

«Nič hudega», sem odgovoril, «tega sem že vajen.»

Peljala sva lenega prodajalniškega tekača do drugega nadstropja, nakar sva se peljala dalje do najinega nadstropja.

«Ali naj se dogovoriva za vsako jutro ob raznih urah?» sem predlagal. «Vi lahko med

8. uro 30 minut in 9. uro pogledate, če vam obleka dobro pristaja, nakar se bom jaz obril. Ali ste zadovoljni?»

«Imenitna ideja», je odgovorila.

Zopet se je pričelo pomikati dvigalo.

«Če se notranja vrata nekoliko odpro, ne more nihče premakniti dvigala», je rekla. «Ali hočeva?»

«Da, takoj zdaj! Potem se ne premakneva s tega mesta!» sem nasvetoval.

Prikimala je. In potem sva se ustavila pred drugim nadstropjem. Obrisal sem si obraz, se odrgnil s kolonsko vodo in ugotovil, da je moje delo pri kraju. Ona pa je še enkrat pogledala, če so gube na obleki pravilne.

«To je silno zanimivo», je rekla.

«Je», sem ji pritrdil. «Toda še bolj bo zanimivo, če ustaviva dvigalo med dvema nadstropjema. Tam naju ne bo nihče motil.»

To sva storila. In o božiču se namerava poročiti.

Arkadij Averčenko: Daj mi poljubček

Katja ima velike, temne oči, nežna lica in majhna, samovoljna usta, okrog katerih ji vedno igra napol skrit izraz nezadovoljstva. Velika in vitka je in se ziblje v bokih z vso koketnostjo svojih sedemnajstih let.

Katjin dan se začinja nekako takole: Na vse zgodaj se prebudi mali Aleksej, pobrca malo v svoji postelji in zakliče, kadar se vsega naveliča: «Katja! Pridi sem in mi daj poljubček!»

Katja se poslušno približa njegovi postelji, se skloni k njemu in brez najmanjšega občutka izpolni dolžnost, ki jo od nje zahteva, še vedno eno najlažjih od vsega dneva. Nato po hiti v kuhinjo, da pripravi Alekseju kašo iz mleka in zdroba. Med vrati jedilnice sreča gimnazijca Vladimirja, Aleksejevega starejšega brata. «Katja, sladka, edina Katja...!» ji šepetaje s skaljenim pogledom. «Povej mi, Katja, koliko velja prav za prav to blago za bluzo?»

Gimnazijec jo izprašuje vse to ne toliko iz trgovskega zanimanja, temveč da bi mogel po-

tipati njeno bluzo in pri tem že stotič poizkusiti, da bi Katjo objel in ji pokril obraz z vročimi poljubi.

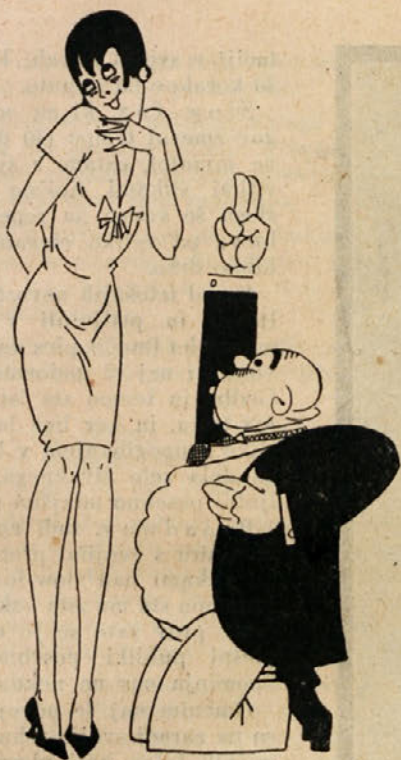
Katja pa je kakor led. Ubrani se ga in mu reče očitajoče: «Pustite to, mladi gospod, nima smisla. Saj vendar veste, da je to greh! Pojdite rajši v šolo...»

Vladimir, ki spozna, da mu nič drugega ne preostane, zadene globoko užaljen svojo torbo na rame in se odpravi zdoma. Kmalu potem se pojavi na pragu njegov oče, hišni gospodar in hkrati Katjin predstojnik.

Oprezno se ozre na vse strani, nato pa se previdno primakne h Katji in šepeta z enim ušesom še vedno zunaj na hodniku: «Katja... pridi, daj mi hitro poljub!»

Položaj je brezupen. Katja se vda v neizogibno usodo. Ledene, nepremične in popolnoma odsotne oči ima uprte v kakršnokoli točko na zidu. Hišni gospodar bi prav z istim učinkom lahko poljubil peč ali pa rep sive mačke.

«Oh... ti ledeno bitjel!» zamrmra z nejevoljo, ki jo je komaj zadrževal. «Katja... skoči mi hitro po cigarete!»

Katja, vesela, da se je naposled iznebila ne-prijetnega objema, hitro skoči po stopnicah. V veži pa kakor na vso lašč naleti na hišnika, ki jo objame z ognjem južnjaka, četudi je bil doma iz prav severne gubernije Arhangelsk. Toda stvar ni kar tako. Katja se ga otepa kakor nadležnega mrčesa, a hišnik je trdo-vraten in vztrajen kakor malokdo.

«No, izpusti me vendar!» zavpije naposled tako na glas, da odmeva po veži. «Pri vseh vragovih... tako zoprni človek!... Ali me ne izpustiš takoj! Torej... zdaj pa zavpijem na ves glas! Taka predrznost! Ali mar ne veš, da je to greh?...

Zdaj vendar upade hrabremu hišniku po-gum; oprezno se ozre na vijugaste stopnice in izpusti velikodušno «ujetega ptiča» — na cesto...

Prodajalcu cigaret se seveda niti najmanj ne mudi, da bi ji zavil cigarete. Govori ji z mi-stičnimi, sanjavimi in navdušenimi besedami o njenj mladi lepoti, preide potem k vsem mogočim ljubkovalnim imenom in napravi končno, ko ni ravno nobenega človeka v trgo-vini, obupni poizkus, da bi se ji obesil okrog vratu in jo poljubil.

Katja se komaj še potru-di, da se ga otrese, tako zelo utrudljivo in dolgočasno ji je vse to...

Pod mrak pride včas Katjina mati k nji v vas. Zavita v svojo črno ruto sedi dolgo in po-trpežljivo v hčerini sobici, jo gladi nežno po licih in laseh, včasih celo boječe poizkusi, da bi jo poljubila.

Toda Katja sedi leseno in brez zanimanja, poveša oči k tlom, se igra s svojimi prsti, po-gleda tupatam po steni in — vzdihne...

«No, če torej tako tu sediš...» reče na-posled mati užaljeno, «kakor kakšen les, po-tem je pač vseeno, če takoj zopet grem.»

«Da, le pojdi, mati,» reče Katja, še vedno vzdihujoč, «le pojdi...»

In mati gre.

Pozno zvečer pa sedi v Katjini sobici trgo-vski pomočnik Vasja. Edini človek, ki je ne poljublja. Pobožno čita svoj časopis, si snaži nohte, popravi semtertja samoveznico, po-tegne previdno s konci prstov po plavih, na-mazanih kodrih in se naposled loti večerje, pri kateri pospravi naravnost pravljичne množine mrzlih pastet, kotletov in raznih drugih jedi...

Katja se smuka po prstih okrog njega kakor mlada mačka, ki se rada igra, se nežno nasloni z licem na njegovo lice, ga boža po laseh in potegne v hipnem navalu občutkov nenadoma njegovo veliko belo po dobrem toaletnem milu dišečo roko k sebi, najprej na prsi, potem k ustnicam in jo mrmrajoč nerazumljive glasove pokriva z vročimi, strastnimi poljubi...

Trgovski pomočnik Vasja čita tudi po ve-čerji svoj časopis mirno naprej...

Družabni ples v letošnji sezoni

Razgovor z gosp. Adolfom Jenkom, znanim ljubljanskim plesnim pedagogom.

Družabni ples zavzema tudi pri nas vedno važnejšo pozicijo, zato-rej tudi ni skoraj nobene večje prireditve brez njega. Marsikoga utegne potemtakem zanimati, kaj se letos pleše in kateri plesi bodo prevladovali na letošnjih plesnih prireditvah. Saj imamo samo v Ljub-ljani do šest tisoč plesa željnega občinstva, ki obiskuje razne plesne šole, da ne govorimo o ostalih krajih Slovenije.

Náš priznani koreograf in organizator družabnega plesa gosp. Adolf Jenko, ki se je nedavno vrnil iz raz-nih plesnih centrov (Paris, Zürich, Dunaj), je bil tako ljubezniv, da nam je podal tele smernice glede dru-žabnega plesa v letošnji sezoni:

Na različnih plesnih kongresih, ki so se vršili v Lon-donu, Parizu, Kissingnu in Zürichu, je bilo predvajanih več novosti in novi stil dosedanjih plesov. V prvi vrsti

utegne čitatelje «Domačega prijatelja» zanimati, kateri plesi so se uveljavili in priljubili splošni plesni publiki.

Izmed že znanih plesov naj omenim na prvem mestu fox-trot, ki je zaradi svoje preprostosti z majhnimi modifikacijami še vedno favorit široke plesne publike. Fox-trót se pleše razmeroma še največ, tempo pa mu je letos nekoliko ležernejši (36 taktov na minuto).

Kralj družabnega plesa ostane kakor doslej priljubljeni tango, ki se pleše letos v argentinskem slogu z novimi originalnimi slikami in s karakterističnim osnovnim korakom. Odlikuje ga letos njegova ritmična godba, posneta po argentinsko-španskih kompozicijah. Tempo 30 taktov na minuto.

Najelegantnejši in najdecentnejši ples pa ostane še vedno angleški valček, ki je zlasti primeren za starejše plesalce. Ima več novih variant, med njimi zlasti to, da se osnovni korak izvaja diagonalno (povečno) in da ima več odmorov (hezi-

Kako se je treba držati med plesom.

Plesna bela obleka, okrašena s črnim svilenim trakom, pošitimi z umetnimi biseri.

To je midway-rhythm, ki ima popolnoma angleški stil in je tipičen zaradi svojega osnovnega koraka, ki se izvaja na $\frac{3}{4}$ takt slow-foxa. Tempo 44 taktov na minuto. Torej ples nekako na sredi med fox-trotom in slow-foxom. Dolgi korak traja tri četrtinke takta, oba kratka koraka pa zadnjo četrt takta.

Quickstep je ples s tehnično najtežjimi slikami. Izvaja se na vsak fox-trot. Ta ples je za najbolj rutinirane plesalce, pa še pri teh morata biti plesalec in plesalka dobro uplesana med seboj. Quickstep je ples, ki vzbuja zaradi svojih hitro izvajanih slik največ efekta pri gledalcu.

Musette je ples špansko-francoskega izvora, ki ga v Parizu veliko plešejo. Spominja nas na nekdanji

tacij) v svojih slikah. Tempo 38 do 40 korakov na minuto.

Slow-fox, ki ga odlikuje njegov zmerni tempo (40 do 42 taktov na minuto), ostane s svojimi valovitimi slikami tipično angleškega sloga še vedno na repertoarju, zahteva pa veliko eleganco in brezhibno držo.

Izmed letošnjih novosti so se uveljavili in priljubili v prvi vrsti moochi (muči), ples angleškega izvora, ki naj bi nadomestil fox-trot. Godba in tempo sta isti kakor pri fox-trotu, in ker ima lahke tipične slike z upogibanjem v kolenih, kar ga dela zelo živahnega, se je priljubil posebno mlajšim plesalcem.

Broadway, tudi angleški ples, dominira s svojimi preprostimi tremi slikami nad slow-foxom. Godba in tempo sta mu ista kakor pri slow-foxu, prav zato se je tudi starejši plesni publiki posebno priljubil. Spominja nas na nekdanji blues.

Omenim naj še novejše plese, ki so pa zaradi svojih tehničnih in ritmičnih težav bolj plesno-sportnega značaja in se bodo zato uveljavili večinoma le pri izurjenih plesalcih.

2. Kako se je treba držati med plesom.

ples j a v o, ne dá se pa reči, kako se bo pri nas uveljavil, ker ga še nismo preizkusili.

Ne smemo seveda pozabiti našega valčka, ki je toliko let kraljeval v plesnih dvoranah in je bil in ostane tudi zanaprej najpopularnejši ples, ki ga še vedno povsod prav radi zaplešejo.

Na večjih prireditvah se bo kakor oficijelni ples letos gotovo uveljavilo naše narodno kolo, ki je, zlasti novo kraljevo kolo, naša najprimernejša plesna manifestacija.

Na vsaki večji plesni prireditvi ostane kajpak četvorka slej ko prej stari priljubljeni družabni ples.

Kakor torej vidimo, bo prevladoval tudi letos na vseh plesih angleški stil, ki bo s svojo eleganco še nekaj let kraljeval nad družabnim plesom.

Vsi moderni plesi zahtevajo eleganten nastop in lepo držo, na kar se zdaj še veliko bolj gleda kakor doslej. Zato ima tudi letošnji družabni ples na to stran nova, strogo določena pravila. Ni torej še dovolj, če zna kdo plesati, kdor bo hotel biti eleganten plesalec, bo moral upoštevati tudi nova plesna pravila.

Nastop in drža sta torej, kakor smo poudarili, prav posebno važna. Plesalec in plesalka sta si čisto vis-a-vis. Leva roka plesalca in desna roka plesalke počivata na sredi med obema, plesalec pa gleda plesalki čez desno ramo. Plesalka ne drži več leve roke na plesalčevi rami, ampak jo naslanja na njegove desne nadlehti, medtem ko drži on desno roko na njenih desnih plečih, in sicer nekoliko više ko doslej.

Pri vseh plesih je važen zlasti osnovni korak, ki se ga mora plesalec dobro naučiti.

Posebnost letošnjih plesov je, da stopi plesalec s peto naprej in da prenese težo telesa na vso nogo. Telo mora biti med plesom nalahno nagnjeno naprej in se ne sme zvijati, ampak mora biti popolnoma negibno.

Za oko je lepo, če sta plesalec in plesalka kolikor mogoče enako velika. Lahko je tudi plesalec nekaj višji od plesalke, nikakor pa ne narobe, ker sicer trpi harmonija in lepota plesa.

Studij plesnih gibov.

Dame iz plemena Moj v slavnostni nošnji.

Pri divjem plemenu „Moj“

Pismo iz Anama

Jugoslovan, član francoske tujske legije, ki se skriva pod francoskim imenom Georges Armitis, je poslal iz Anama (Indokina) zanimivo pismo in nekaj fotografičnih posnetkov. Njegovi vtiski utegnejo zanimati tudi naše čitatelje, ker ima ta čarobni Daljni vzhod, popisano tako živo v Tisoč in eni noči, vedno polno neodoljivih mikavnosti za nas, ki smo navezani na svoje vsakdanje življenje in dolžnosti.

Motil bi se, kdor bi mislil, da žive v Indokini sami Anamiti. Res pa je, da oni tam prevladujejo in da dajejo oni

osnovno obeležje tistim krajem kot najkulturnejši in najbolj znani del prebivalstva. Mimo tega je bila Indokina od vseh strani zmeraj odprta invazijam divjih plemen, ki dajejo pisano etnično sliko ondotnim krajem.

Najzanimivejši med njimi so vsekakor člani plemena, ki se imenuje Moj, kar pomeni v anamitskem jeziku »divji«. Oni so tudi v resnici takšni, ker živijo čisto pri-

mitivno življenje. To je lovsko pleme, kakršna so bila v prazgodovinski dobi vsa plemena, ki so zavzemala velik del Azije in Evrope. Vera plemena Moj je čisto preprosta. Zemlja je po njih naziranju okrogla ploskva in se dotika neba. Zemlja in vse, kar je živega, je ustvaril »Veliki duh«, ki občuje z ljudmi s pomočjo »Svetega meča«. Razen tega vrhovnega božanstva je še vse polno drugih duhov, ki bivajo po gozdovih in ob vseh izvirkih in ravnaajo usoda ljudi.

Drugače pa so oni uboge sirote. Njih kolibe so visoke komaj poldrugi meter in jih varujejo samo pred vremenskimi neugodami in krvoločnimi tigri. Tudi njih hrana je skromna: malo riža, malo koruze in divje živali so njih vsakdanja hrana. Jako čislana poslastica so jim kače in miši. Samo vrabcem in mačkam se pri njih dobro godi, ker so jim svete živali.

Prav tako skromna je njih obleka. Ozek pas jim je po navadi edino oblačilo. Za praznike pa oblečejo plemenski poglavarji bogato vezene in okrašene tunike. Na glavi nosijo radi neko vrsto turbana.

Skupina žensk in otrok iz plemena Moj.

Ženske so gole. Zobe in nohte si barvajo z rdečo ali pa črno barvo. Tudi tetovirajo se.

Sicer pa živijo v plemenih pod despotsko oblastjo svojega poglavarja, ki mu je desna roka plemenski čarovnik.

Drugače pa so oni pri svojih vsakdanjih opravilih pravi veščaki. Njih strupene strelice ne zgreše nikoli. Brez strahu napadajo nosoroge, tigre in celo slone.

Ženske so razmeroma lepe, zlasti kadar plešejo. Ples zelo negujejo kot del verskega obrednika. Ljubosumnosti ni v njih, ker je ženska — splošna lastnina.

Seveda bi moral dalje časa živeti v njih zanimivi sredi, kdor bi hotel spoznati ta svet, »dober, nedolžen in naraven«, kakor bi rekel Rousseau. Zakaj tisto, kar je ta filozof oznanjal, kolneč evropsko kulturo, to je uresničeno v tem plemenu, ki je bilo menda na isti stopnji še v prvih početkih človeške zgodovine.

In kar je glavno, kakor je Rousseau po pravici povedal, je to, da je ta svet zadovoljen. Njemu se svet končava tam, do kamor mu nese oko. A kaj se tam naprej godi, to njemu nič mar, to je stvar bogov in duhov.

Velika skrivnost vseh velikih uspehov je, kakor vsa, kdo ve, pogum in vztrajnost.

Če je to spoznanje pravo, in vsakdanje življenje nas neprestano uči, da je pravo, je še tolikanj bolj pravo tedaj, kadar gre za to, da se dokopljemo z majhnim rizikom kar čez noč do blaginje in bogastva.

Najlepšo priliko — imeti je treba samo prav malo poguma in vztrajnosti — da dosežemo ta namen, nudi vsakomur in tudi Vam današnja jako zanimiva priloga našega lista, zato Vam živo priporočamo, da je ne prezrete.

Lepotica iz plemena Moj.

Kenguru se ne mara dati slikati . . .

Majhen kenguru je veselo skakal v toplem poletnem solncu. Rodil se je v robstvu, ker pa ni vedel, kaj je to robstvo niti kaj je svoboda, se ni zmenil za to. Mali kenguru je bil zadovoljen, prav zadovoljen sam s seboj in s svetom. Svet, to je bila zanj kletka, kjer je lahko skakal, kjer mu je bivala mati in kamor je na vsako toliko časa prišlo neko čudno bitje na dveh nogah, ki ni znalo tako lepo skakati kakor kengurujeva mati. Sicer je pa bil ta dvonožec vendar jako dober, ker je prinašal v kletko sveže slame in hrane za kengurujevo mater in je večkrat celo pobožal mladega kenguruja.

Neki dan pa je kenguru doživel nekaj strašnega. Dvonožec je pripeljal s seboj v kletko še drugega dvonožca. Temu drugemu dvonožcu je visela čez prsi na jermenu velika škatla, ki je imela na sredi veliko stekleno oko. Mladi kenguru se je silno prestrašil. Spoznal je, da je zanj samo v vreči na toplem trebuhu njegove matere zavetje in rešitev. Mladi kenguru pa še ni dobro skrnil niti glave v vrečo, že je škatla neznanega dvonožca dvakrat šklocnila. In začel se je hitro stiskati v vrečo. Že je čutil mehko toploto telesa svoje matere, ko je tujec kar naprej šklocal. V vreči se je mali kenguru ohrabril, ker je vedel, da se mu ne more tam nič

Mladi kenguru gleda, skrit v vreči svoje matere, fotografa.

Mladi kenguru skoči iz strahu pred fotografom hitro v vrečo svoje matere.

hudega zgoditi. Zato je pomolil glavo iz vreče, da bi videl, kakšen je in kaj počne tisti tujec. Tujec je stal pred njim in stekleno oko se mu je svetilo. Takrat pa je kenguru hitro skrnil glavo v vrečo. Ves se je stisnil v vrečo in spustil zaveso.

Fotograf je dal čuvaju zoološkega vrta dve smotki in je šel. Sliki, ki jih je posnel v kengurujevi kletki, je prinesel našemu uredniku, rekoč: «Ne morete si misliti, kako težko je v zoološkem vrtu fotografirati živali. Človek mora čepeti po cele dni v kletki in čakati na trenotek, da se ga bo takšna mala živalca usmiliła ter skočila v vrečo svoje matere . . .»

Vulkanske katastrofe na solncu

Na našem solncu se dogajajo strahovite vulkanske katastrofe. Žekna teh ognjenikov so tako široka, da bi v njih imelo prostora štirideset naših zemelj. Iz žrel se dvigajo celi stebri plinov, ki so visoki po več sto kilometrov.

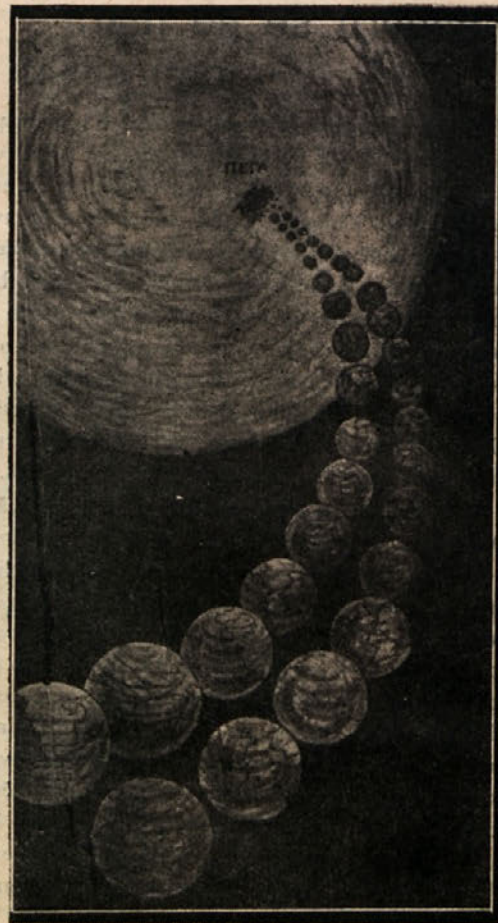
Že pred tri tisoč leti si je navaden človek izkušal po svoje razlagati bistvo nebesnih teles. Te razlage so bile kajpak silno naivne, ali vendar originalne. Nazivanje, da je zemlja ravna ploskva, pokrita z velikansko kupolo modre barve, se je ohranila vse do zadnjih stoletij. Nad to modro kupolo, tako so ljudje mislili, je raj, ki se koplje v morju bleščeče svetlobe. Ta svetloba seže tudi do nas, kadar Bog ukaže svojim angelom, da odpro glavno odprtino na nebesni kupoli. Ponoči pa angeli zapro glavno odprtino in odpro brez števila manjših, tako da ponoči nimamo solnca, ampak samo zvezde.

Od tega naziranja pa do današnjega je velikanska razdalja. Božanski izvor nebesnih teles, zlasti solnca, vira svetlobe in toplote, je že davno zavržen, izpodrinilo ga pa je novo in moderno naziranje o postanku in razvoju življenja in smrti materije v vesoljstvu.

Dandanes ne dvomi nihče več, da je solnce kepa žareče gmote, sestavljene iz različnih prvin. Vse te prvine so v žarečem stanju, tekočem ali pa plinastem. Višina temperature še ni definitivno dognana. Medtem ko nekateri trdijo, da nima več ko 12.500 stopinj, mislijo zopet drugi, da presega 50.000 stopinj. Naj bo že tako ali tako, že prva številka je za temperaturo strašno velika.

Ali kakor vsa druga topla telesa, se tudi solnce polagoma ohlaja. Med tem ohlajevanjem se prikazujejo tako imenovane pege, ki se periodično pojavljajo. Te pege pomalem rastejo in se večajo tako, da lahko dosežejo velikanske dimenzije. Nemec Schwabe je opazoval pege l. 1850. in dognal, da jim utegne biti premer do 211.400 km, a že štiri leta pozneje se je zvišala itak že fantastična številka na 460.000 km, kar bi se z drugo besedo reklo, da bi na tej pegi čisto lahko stalo štirideset tako velikih obel, kakršna je naša zemlja.

Pege na solncu so prav za prav velikanska vulkanska žrela, iz katerih bruhajo strašna solnčna lava, obstoječa v glavnem iz žarečih plinov. Te erupcije na solncu, ki imajo kakšenkrat katastrofalen obseg, se zlasti lepo vidijo ob popolnem solnčnem mrku.

Pega na solncu. Slika nam jasno kaže razmerje med solncem in zemljo.

Vulkansko žekno na solncu. Njegov podolžni premer ima blizu pol milijona kilometrov.

Davno že je dognano, da imajo solnčne pege silno vpliv na toplotne, atmosferske in meteorološke prilike na zemlji in da ta vpliv v večini slučajev ni blagodejen.

S pozornim opazovanjem peg so učenjaki dognali, da se tudi solnce prav tako kakor naša zemlja vrti okoli svoje osi. Ugotovili so tudi, da si solnčni polobli nista med seboj enaki, zaradi česar tudi čas, v katerem se solnce zavrti okoli svoje osi, ni stano viten. Dognali so pa tudi dejstvo, da se solnce zaradi ohlajevanja krči. Ampak to krčenje je malenkostno: premer solnca se zmanjša vsako leto za 150 metrov. Če pomislimo, da znaša solnčni premer 1.391.000 km, vidimo, da se skrči vsako leto komaj za desetmilijonski del svoje dolžine. In to je toliko, kakor ko bi skrajšali tramvajsko progo od dolenjskega kolo dvora do garnizijske bolnice za — četrť milimetra!

Plošče in filmi kvalitetna znamka

Borba proti glavobolu (Napredek medicinske vede).
V času aeroplanov in radia z velikimi koraki napreduje tudi medicina. Epohalne iznajdbe na polju notranje sekrecije, serologije, bakteriologije in rentgenologije zagotavljajo napredek. Znanje o vitaminih je dovedlo do tega, da so odstranjene motnje pri prehrani in razvoju telesa. Kljub temu napredku muči človeka glavobol, ta dnevni mučitelj, danes tako kakor nekdanj. 90 odstotkov primerov glavobola izvira navadno od slabe prebave, bolnih črev ali zaprtja. Klinike in zdravniki dajejo največje priznanje malim dozam ARVINA. Zadostuje, da vzamete zvečer dve dozi, pa bo imel človek zjutraj normalno izpraznjenje, ki ga osvobodi mučnega glavobola.

Ali je kaj življenja pod morsko površino?

Film «20.000 milj pod morjem» odgovarja na to vprašanje.

Nedavno je napravil znani ameriški učenjak William Beebe za znanost silno važen poizkus: spustil se je v morske globočine z balonom, ki je bil opremljen z reflektorji, da se je mogla eno miljo daleč videti vsa lepota podmorskega carstva. William Beebe se je spustil s tem balonom dvakrat pod morsko površino. Prvikrat mu je uspelo, da je prišel dve sto petdeset, drugikrat celo štiri sto metrov globoko. S tem, da se je spustil štiri sto metrov globoko, je potolkel vse dosedanje rekorde v potapljanju. Ali ne samo da je Beebe dosegel rekord v potapljanju, on je ta izlet tudi s pridom izkoristil v znanstvene svrhe. S posebej v ta namen konstruiranim fotografskim aparatom je fotografiral ribe in rastline, ki rasejo v tej globočini. Do nedavnih časov so tudi znani zoologi mislili, da življenje vedno bolj peša, kolikor globokejša je morje. Po Beebejevem izletu se je to mnenje korenito izpremenilo, ker je Beebe ugotovil, da je življenje pet sto metrov pod morjem, kakor globoko je on prišel, vsaj tako živo kakor na zemeljski površini. V morskih globočinah živi vse polno živali in rase veliko različnih rastlin, ali te živali in rastline so fantastične in čisto drugačne, kakor so rastline in živali na zemlji in na morski površini.

Zapazil je, da prodirajo štiri sto metrov globoko samo solnčni žarki kratkih valov, a to pomeni, da v večjo globočino solnčni žarki sploh ne segajo. Ondi vlada polmrak in prelepa temnomodra barva, ki spominja na polarne noči.

Tako je znanost prodrla v sfere, ki ji doslej niso bile znane.

In kaj se godi še bolj globoko? V velikih ateljejih Metro Goldwy Mayer so poizkusili razrešiti to veliko zagonetko.

Za osnovo dela so vzeli fantastični roman Julesa Vernea «20.000 milj pod morjem», razlika je samo ta, da ta film daleč prekaša domišljijo velikega francoskega pisatelja. Uporabili so najnovejše in najmodernejše tehnične mogočnosti in ustvarili poseben podmorski svet. Posebni strokovnjaki so zgradili podmornice, s katerimi potujejo glavni junaki filma Lionel Barrymore, Jane Daly, Lloyd Hughes v podmorsko carstvo, kjer žive bitja, podobna ljudem, in velikanske fantastične živali, kakor predpotopni brontosaurus in druge. Film je prikazan s tolikšno verjetnostjo in v tako živih naravnih barvah, da je povsod naletel na največje priznanje. Kar pa je pri tem filmu najbolj važno, je to, da je po dolgem času ustvarjeno filmsko delo, primerno tudi za šolsko mladino, ki se bo iz njega veliko naučila.

Kakšen je bil in kako je živel pračlovek

V svetem pismu čitamo, da je šesti dan ustvaril Bog človeka. Jasno je, da se pri današnjem stanju vede ne moremo zaovoljiti s to trditvijo, ko tudi cerkev uči, da sveto pismo ne misli pri tem na navadne dni, temveč na razdobja več tisoč let.

Geologija, to je veda o postanku naše zemlje in njenih formacij, nas uči, da je bilo treba na sto milijonov let, preden je dobila zemlja obliko, v kakršni jo vidimo danes.

Oglejmo si glavne dobe v razvoju zemlje, v katerih se pojavljajo na njej živa bitja! V prvi epohi zemeljskega razvoja ne dobimo še prav nikakega sledu življenja. Šele v tako zvani primarni dobi trčimo na prve, najprimitivnejše živali in rastline. Ob koncu te dobe srečamo že ribe in plezalce, ki so se prav razvile v naslednji, sekundarni dobi. V tej drugi dobi se pojavijo dalje sauri, velikanske pošasti, ki so bile včasih do trideset metrov dolge in ki jih danes občudujemo po muzejih. Deloma v tej, deloma šele v terciarni dobi so se razvili ptiči in sesalci. V terciarni dobi, v kateri so nastale tudi Alpe, se je pojavil, kakor uče geologi, tudi človek: to je tisti pračlovek, od katerega izvira vse današnje človeštvo. Eden izmed naslednikov prvega človeka je tako imenovani «*pithecanthropus erectus*», to je pokonci hodeči človek, ki so ga našli na otoku Javi in so ga dolgo časa imeli za praočeta današnjega človeštva.

Več sledu o človeku dobimo v ledeni dobi, ki je bila posebnoma ugodna za razvoj nekaterih živalskih vrst. Sredi ledene dobe je živel po vsej Evropi tako imenovani neanderthalski človek, ki je neposredni prednik današnjega, *homo sapiens* imenovanega človeka. Stopnja njegove kulture je bila že precej visoka. Od današnjega človeka pa se je vendar še precej razlikoval. Imel je nizko čelo in veliko spodnjo čeljust in tudi hodil ni čisto pokonci.

Živel je neanderthalski človek v skupinah po 20 do 30 glav v južni Franciji, v Švici in najbrže tudi drugod, kjer je bilo podnebje dovolj ugodno, tudi v večjih gručah.

Da se je neanderthalski človek združeval v večje skupine, je bil vzrok ta, da so živele takrat velike živali, kakor praslom in bivol, ki se jim en sam človek s tedanjim primitivnim orožjem ni mogel približati.

Kot lovec človek ledene dobe ni imel stalnega bivališča, temveč se je z živalmi vred selil. Skupine neanderthalskega človeka so stanovale večkrat tudi v votlinah. K takim bivališčem spada najbrž tudi Potočka

Neanderthalski človek doma.

Neanderthalski človek je bil po rasti manjši od današnjega človeka, nekako 1,5 m, a hodil je upognjen. In šele ko se je popolnoma vzravнал, se je mogel razvijati. Zakaj, kakor trdijo učenjaki, se imajo ljudje svoji pokončni hoji zahvaliti, da se jim je razvila inteligenca.

zijalka na Olševi, kjer je profesor Brodar odkril mnogo kosti, ki po svoji obdelavi pričajo o prisotnosti človeka v ledeni dobi tudi v naših Alpah.

Človeka, ki se je prej hranil s koreninami in sadjem, je prisilil k lovu mraz v ledeni dobi, ko je potrebovalo njegovo telo maščobe. Meso so zauživali najprej sirovo. Šele pozneje, v tretji ledeni dobi, je človek odkril ogenj. V tem času si je tudi že pripravljval iz kamnja preprosto orožje. Morda je odkril tudi ogenj na ta način, da mu je pri obdelavi kamena skočila iskra v suho travo in jo vnela. Vsekakor je kmalu umel uporabljati ogenj sebi v prid.

Z odkritjem ognja si je pridobil človek ledene dobe novo hrano: ribe, ki jih prej sirovih ni mogel uživati. Ogenj je bil slednjič edino sredstvo, da se je varoval pred mrazom, kajti v ledeni dobi še ni poznal obleke.

Cim je človek začel uspešno uporabljati ogenj in izpopolnjeno orodje, ni več potreboval tako močnih čeljusti in zobovja. Glava je polagoma dobivala novo obliko: poleg šibkejših čeljusti in manjšega obsega žvečilnega mišičevja je dobil jezik več prostora in je postal prostor za možgane večji. Tako je postal govor popolnejši in duševne zmožnosti večje.

Vzporedno z miselnim razvojem so se večale tudi človekove umetniške zmožnosti. Zdi se, da je bil gon posnemanja prvi vir umetniškega udejstvovanja. Ko je bival v votlini, ga je ta gon silil, da je dal predmetom svojih misli viden izraz. Glavni predmet njegovih misli so bile živali, ki so mu dajale hrano, tako na primer posebno velik bivol, ki ga je ubil, ali pa tudi bivol, ki ga je ustvarila njegova domišljija. Gladke stene votline so ga naravnost vabile k upodabljanju takih predmetov. Zaradi natančnega poznavanja živali in njegove zvezanosti s naravo je delal umetnik ledene dobe v realistični maniri, ki jo še danes občudujemo in ki močno spominja na impresionizem.

Minila je ledena doba; živalstvo se je izpremenilo in tudi za človeka so nastopile nove razmere. Lovci ledene dobe je bil prisiljen, da je postal poljedelec, kar mu je omogočilo, da je ustvaril novo, višjo kulturo.

—c.

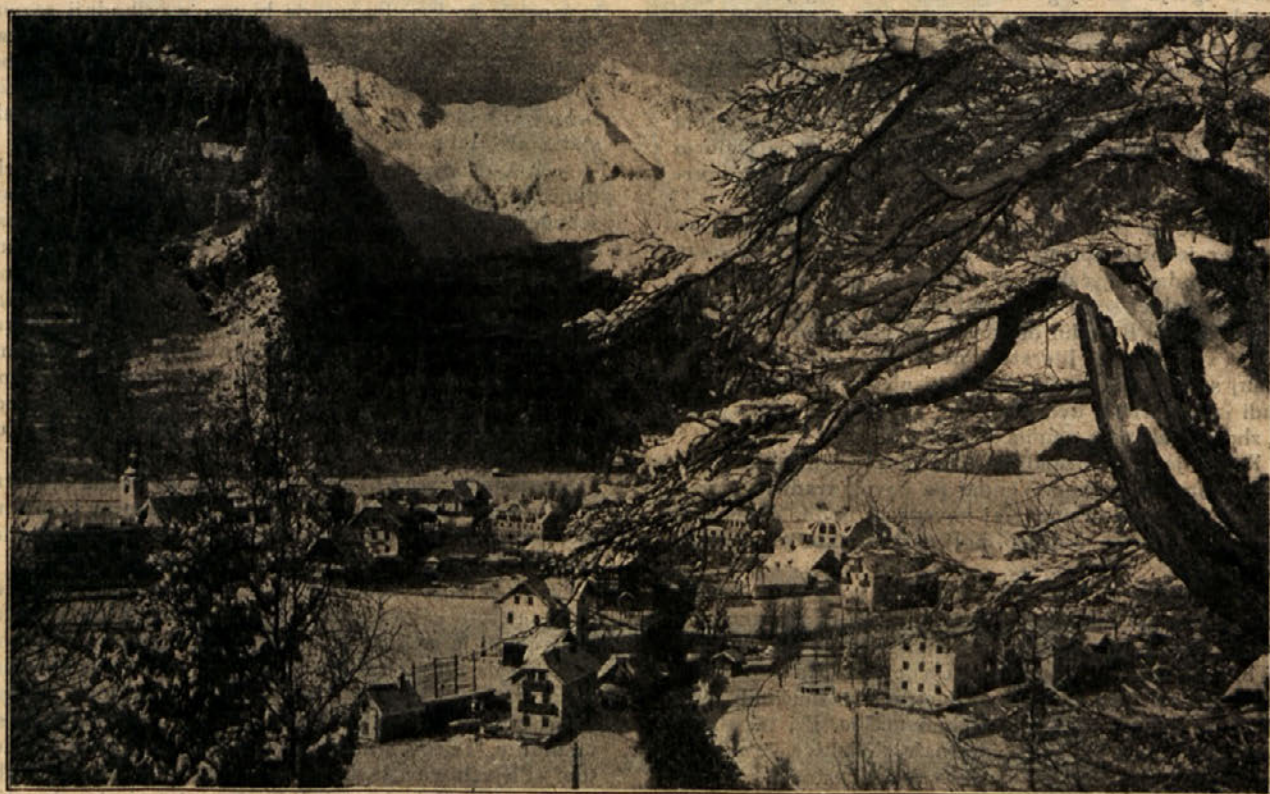

Zimski večer

Zima na Koroškem

Melnice v Turah

Gledališki pregled

Začetek sezone v operi.

Po nekaterih posrečenih predstavah za časa velesajma in po štirih prav nepotrebnih gostovanjih neke dunajske operetne skupine brez zbora in baleta se je začela meseca oktobra nova sezona, ki nam je doslej vrgla štiri premiere, dve operni in dve operetni. V operi smo spoznali Borodinovega «Kneza Igorja» in Verdijevo «Moč usode», v opereti pa Straussovo «Veselo vojno» in Audranovo «Maskoto».

Borodin spada k tako zvani ruski «petki» ali «petorici». Njeni ostali člani so bili: Cezar Kjuj, Balakirev, Musorgski in Rimski-Korsakov, pozneje se jim je pridružil še Glazunov. Njih namen v glasbi je bil velkopošteven in jim je popolnoma uspel, zato je tudi njihov pomen neprecenljiv. Še danes komponisti s pridom uporabljajo nove pridobitve «petorice». Glavna gesla «petorice» so bila: Proč od zapada — nazaj v narod! Proč od hromatike — nazaj k diatoniki! Proč od muzikalne drame — nazaj k operi! Proč od Wagnerja — nazaj v sebi! Nje člani se niso vprašali, ali jih bo zapad razumel in znal ceniti njih delo. Stavili so se na bazo, da zadostujejo sami sebi — in so zmagali, čeprav ne takoj. Kajti brez Musorgskega in Rimskega-Korsakova si ni mogoče misliti Skrjabin, Prokofjeva in Stravinskega takih, kakršni so ali so bili. Niti Debussyja in francoskega impresionizma bi ne bilo v takem razmahu, v kakršnem se je svoj čas pojavil. In vendar je danes Stravinski nekaj diktator sloga za vsak novi pokret.

Libreto za «Kneza Igorja» je spisal Borodin sam. Radi prerane smrti mu ni bilo usojeno, da bi svojo edino opero dovršil sam — to sta storila Korsakov in Glazunov. Poslednji je na podlagi Borodinovih konceptov sestavil n. pr. celo overturo. Korsakovu pa gre za sluga zlasti za brezhibno instrumentacijo. Snov za libreto je vzeta iz narodnega epa «Slovo o polku Igorjevem». Slovo Igorja od njegovih vidimo v prologu, nadaljnji potek dogodkov nam govori o neomajni zvestobi njegove žene, o neznatnem početju Vladimirja Gališkega, o Igorjevem boju s Polovci, o Igorju ujetniku, o naklonjenosti polovskega hana Končaka do Igorja, o ljubezni ujetega Igorjevega sina in hanove hčerke, o Igorjevem begu iz ujetništva s pomočjo krščenega Polovca Ovlurja in končno o Igorjevem povratku in slavnostnem sprejemu na domačih tleh.

Dejanje ne prinaša kdove kakih dramatskih momentov ter je prav epično umirjeno in široko. Zlasti množice naroda, vojščakov, plesalcev in plesalk, bojarjev, skupine deklet so bistveni deli opere in neverjetno večje jih je spravil Borodin do učinka. Ženski zbori v «Igorju» so v vsej operni literaturi naravnost edinstveni. Nič manj seveda znameniti «Polovski plesi», ki jih poznamo tudi iz koncertne dvorane, kjer jih pogosto izvajajo ali z zborom ali pa s samim orkestrom.

Režijo je vodil Primožič, ki je zadevo izdelal kar najbolj vestno in skrbno. Vendar pa dovolj tradicionalno v zmislu glasbene drame. Kaj novega ni nudil. Zamišljam si režijo «Igorja» v drugo, bolj epsko kakor pa dramatsko smer.

Kot dirigent je Niko Štritof opravil levje delo. Izčrpal je iz opere vse detajle in fineze, pri tem pa ni zanemarl celote. Škoda, da orkester ni bilo tako številen, kakor bi bilo za tako delo potrebno. Da je namesto angleškega roga piskala celo vrsto za ta instrument značilnih mest oboa, se mi zdi prav nepotrebno mašilo. Pri tako velikem proračunu, kakor ga ima naše gledališče, je vendar postavka treh ali štirih «jurjev» malenkostna — no, pri reprizah je bila zadeva že urejena.

Novi scenograf Uljanišev je dokazal, da je na mestu. Z njim smo pridobili prav dobro moč.

Naslovno vlogo je kreiral pri premieri Primožič, pozneje sta se menjavala z Grbo. Knežinjo pa Thierry Kavčnikova menjaje z Majdičev. Vladimirja Gališkega Janko, tudi Križaj; hana Končaka Rumpel, tudi Križaj. Ostale vloge Kogejeva, Španova, Marčec, Sancin, Kovač, Zupan in drugi. Nekateri pevci so se navadili hudo tremolirati, upam, da tukaj ne bodo vse pridige bob v steno. Igralski pa mojemu okusu ustreza najbolj majestetski nastop Thierryjeve kot knežinje. Janko in Rumpel sta svoji vlogi podala istotako dostojanstveno-umirjeno, Primožič pa prav temperamentno v zmislu lastne režije.

Prav prvovrsten je bil balet pod Golovinovim vodstvom in Moharjevo kot soloplesalko. Sploh je v vsem «Igorju» slika s polovskimi plesi najbolj uspela. Ne le na našem odru, temveč že v partituri in v libretu.

V sliki pri Gališkem sem čutil pri premieri preveč razgibanosti, česar bi režija ne smela dopustiti. Pri reprizah so menda iz lastnega nagiba marsikatero pretiranost opustili ali vsaj omilili.

Borodinov «Igor» je pri nas prav uspel po glavnih za slugah Borodina, Štritofa in nekaterih prvovrstnih kreacij, discipliniranega in sigurnega zbora — nič manj pa po zaslugi pravilne orientacije naše publike. Tudi z vzgojnega stališča smo z «Igorjem» pridobili mnogo.

Zato je pa bilo prav zelo nepotrebno in neumestno, da so nam servirali eno najbolj šibkih Verdijevih oper «Moč usode». Boljši naslov bi bil skoraj «Nenaklonjenost usode» ali «Kaj naj storim, da bom imel smolo». Kajti nesrečni Alvaro stori res vse, da se mu nesreča še stopnjuje, prav tako seveda Leonorin brat Vargas. In Leonora sama ne mnogo drugače. Prav nazadnje, ko je rešena vseh, ki jo preganjajo, pa od žalosti umre. Tej Verdijevi operi usoda že izpočetka ni bila naklonjena in ji tudi nikdar ne bo. Glasba je šibka kopija «Plesa v maskah» istega komponista, od katerega poznamo pri nas že Aido, Othello, Traviato, Trubadurja, Rigoletta in mogoče še kaj. Pa ne, da bi nas v prihodnji sezoni kdo hotel seznaniti še z donom Carlosom ali pa z Boecanegrovim Šimnom? Mislim, da smo doslej laško glasbo dovolj izdatno gojili, saj imamo n. pr. Puccinija tudi že skoraj kompletnega. Ako nam pa ponudite kakega Falstaffa ali Malipiera, vam bomo pa le hvaležni.

«Moč usode» je dirigiral Neffat, režiral ravnatelj Polič. Ne prvi in ne drugi nista mogla napraviti kaj posebnega in bi menda kdo tretji tudi ne. Najboljšo kreacijo nam je podal Janko, ki je zadnji čas sploh nekam svež v petju in v igri. Ne tremolira, ne pretirava in ne požira konsonantov, na oder pa prinaša vedno življenje in razgibanost. Juraničeva je bila zadovoljiva Leonora, na liričnih mestih celo nad pričakovanje. Njen forsirani forte je pa v višini nejasen in prisiljen. Prav dobre tipe sta podala oba viteza Marčec in Grba, prvi v vlogi preganjanega in drugi kot preganjač. Nadalje Rumpel, Zupan, Kogejeva i. dr.

Straussova «Vesela vojna» je prav čedna opereta, ki ji je novi dirigent dr. Švara znal izvesti prav komorne momente, zlasti v orkestru. Pevski jo je dvignil Gostič. Kdovekaj se z njeno vprizoritvijo ni zgodilo.

Pač pa je doživela senzacionalen režijski uspeh Audranova opereta «Maskota» pod taktirko Nika Štritofa. Zadevo, ki je mogoče še plitvejša od dunajske podobne robe, je izrežiral Bratko Kreft po vzorih Meierholda, Tairova, Stanislavskega, Reinhardta, Piscatorja in po lastni tvorni sili. Prvi podoben poizkus je naredil, če se ne motim, Tairov z opereto «Girofles/Girofla» in z baletom «Pieretin zavoj», ki ga je komponiral Madžar Dohnány na Schnitzlerjev tekst. Kreft se tukaj ni zadovoljil

Kadar jih vidite, Vam bo odločitev lahka!

V današnji dobi se darovi ne kupujejo brez premisleka, temveč z določnim namenom, dajoč prednost lepim in praktičnim stvarjem. S takimi svojstvi se odlikujejo Elida kasete. Okusne so in lepe, njih vsebina pa je praktična in bogata. Ker obstoja več takih kaset, Vam bo lahko izmed njih izbrati ono, ki ustreza Vašemu okusu. Izbira bo v vsakem primeru dobra.

ELIDA
KASETE

s tradicionalno režijo, s šablono, s posnemanjem. Ni dovolil, da bi se predstavitelj te ali one vloge počutil nad ostalimi — kolikor si ta ali oni tega ni dovolil v lastni režiji. Tudi neslanih dovtipov tega ali onega igralca ni bilo preveč, čeprav bi n. pr. ona o volovskem mleku lahko izostala (avtor ji je Povhe). Kreftova prizadevanja so bila usmerjena v kolektivno igro, pa res igro. Tudi zbor je moral igrati in je storil to vidno rad. Na mestih, kjer nastopi n. pr. balet, so v šablonskih režijah vsi ostali le gledali in gledali — ali pa se šepetaje pogovarjali — bodisi le navidez ali so si pa imeli res kaj povedati. In ni čudno, ako so se nekateri v one pogovore zatopili in so nazadnje pozabili, da so na odru oziroma v službi. Pri «Maskoti» nisem našel ne praznega mesta, ne enega sodelujočega, ki bi bil v zadregi, ker je na odru in ga mogoče ljudje gledajo. Balet je izpolnil vsa prazna mesta z gibi in akrobacijami v maskah in kostumih n. pr. Pata in Patachona ter Chaplina. Tudi to, da je imel tronožni potentat masko najodličnejšega sodobnega trinoga, se mi zdi srečna ideja.

Igralci in ansambli so vsi parirali in je režiser lahko zadovoljen. Edino nekateri «povhizmi» bi bili lahko izostali — no, pa nekaj tradicije itak vedno in povsod ostane. Upam, da povhizmi niso dedni.

Štrifof je orkester in tempa prilagodil režiji in je celo neke melodrame črtal ter pustil na njih mestu prozo, kar je bilo v zmislu te režije edino pravilno in edino umestno.

Letos smo s pevci nekako bolj na šibkem, zato je skoraj ni opere brez enega ali celo več gostov. Gostje kakor Šimenc, Križaj in Gjungenčeva so nam vedno dobrodošli, škoda pa je denarja za nekatere druge, ker bi z domačimi močmi opravili nekatere predstave vsaj tako dobro, če ne bolje kakor z gosti.

Urednik «Gledališkega lista» (za opero) je začel malo polemike s kritiki. To je prav dobra ideja, ker ima končno vsak človek pravico do obrambe in besede. Samo naj bi bila ta polemika stvarna in iz srca resnična in čista. Kolegi — ču očita, da se je v poročilu v prvem dejanju «Lohengrina» zmotil, ker je napisal, da se je «zamajal» sekstet, češ da bi — č lahko ugotovil, da je to bil kvintet. Jaz pa mislim, da bi bilo bolje, ako bi urednik položil več važnosti na besedo «zamajal», ker se je kvintet res zamajal že pri Lohengrinovi premieri lansko sezono in se še vedno maje in maje. Ako se pa maje pet dreves, jih bogme še gozdar težko prešteje. Zlasti ako so drevesa šibka in jih veter pripogiba do tal. Tudi je protizakonito, ako urednik brez avtorjevega dovoljenja ponatisne kak njegov referat, kar se je zgodilo meni. Posebno pa velja avtorski zakon za «kurioznosti». Ako bo ta rubrika v «Gledališkem listu» ostala, lahko stvari mnogo koristi — z operetnimi dovtipi in s tendenčnimi komentarji pa naj preneha. Saj je tudi nepotvorjena in ne komentirana resnica lahko krepka, ako izhaja od krepkih ljudi.

Slavko Osterc.

Prvi mesec dramske sezone.

Naše Narodno gledališče si je ustvarilo lepo tradicijo, da leto za letom odpira sezono s Shakespearejem: nekak zunanji dokaz je to, da je naše gledališče na dostojni umetniški višini in da je brez oklevanja kos nalogam, ki jih veliki klasični mojstri stavljajo odru. Letos je naša Drama začela svoje delo s šestovo uprizoritvijo Šnakerne noči, ki smo ga videli že pred leti, ki pa se je zdaj vrnil na deske ves prenovljen: prenovljen v sceneriji, ki jo je okusno in efektno oskrbel novi scenografski mojster Uljančičev, in nov po zasledbi, saj je dobršen del igralcev, ki so nam tedaj pred leti podali Sen, ostavil naše gledališče

in se je ansambel v tem času izpopolnil z mnogimi novimi, svežimi, mladimi močmi. Sen bo pač še dolgo ostal ena najlepših iger o iluziji lepote in ljubezni sveta, saj pravljice nikoli niso samo pravljice, temveč so vselej tudi malo res in bodo tako dolgo ostale, dokler nam ne bo ves svet tako blizu kakor na dlani — in tako blizu nam pač nikoli ne bo. In tako bo pač na veke ostalo pod solncem prostora še za malo življenja, še za malo umetnosti, še za malo iluzij.

Prof. Šest, ki smo se ga polagoma privadili kot edinega srednika med Shakespearejem in nami in ki nam je v teku let v svojih režijah z lepimi uspehi predstavil že celo vrsto njegovih velikih del, nam je podal Sen s široko gesto in z lepimi, sceničnimi svetlobnimi, barvnimi in igralskimi efekti. S premiero je po dolgih letih dela pri mariborskem gledališču prvikrat spet stopil pred ljubljansko občinstvo naš priljubljeni komik Daneš, ki je v vlogi tkalca Klobčiča takoj prvi večer želnogo smeha in aplavza. Izmed ostalih vlog je očarala zlasti ga. Šaričeva kot Titanijsa, oba zaljubljena para iz Aten pa so lepo podali gđ. Boltarjeva, ga. Gabrijelčičeva, Jan in Železnik. Odlične, skladne kreacije so podali ga. Marija Vera, Vida Juvačnova, Slavčeva, Levár, Jerman, Lipah in Kralj. V vsem je bil lep, svetel začetek sezone.

Takoj za Shakespearejem smo doživeli slovensko premiero: uprizoritev Pravljice o rajski ptici, dramskega prvenca mladega mariborskega pisatelja Maks Šnuderla. V naših razmerah je že samo doživetje domače premiere vesel dogodek, tako revna je v naših dneh zlasti domača dramska produkcija in tako malo je v našem občinstvu še žive potrebe po domačih stvarh. Šnuderlovo delo v resnici ni bilo umetniško odkritje, toda v njem je zajetega toliko resničnega življenja naših dni, v njem je tako verno podan lep kos današnje človeške usodnosti, da je imelo vso legitimacijo, da je prišlo na slovenski oder. Gledališki kronist pa ob tej priliki ne more zamolčati, da je malomarnost slovenskega občinstva do vsega, kar nosi pečat domačega umetniškega in kulturnega prizadevanja, vsega, kar še ni imelo prilike, da bi si na velikih tekmah sveta nabrala težkih hrupnih lovorik, zrasla že do tako pregrešne mere, da bi morali vsi, ki imajo kakorkoli opravka s kulturo, začeti resno razmišljati o tem in začeti iskati sredstev, s katerimi bi se dale že vendar zdramiti duše naših ljudi. Šnuderlova drama je bila v ljubljanskem gledališču vkljub kakor domenjeni odsotnosti celo našega stalnega občinstva skromen, pa lep dogodek. Zasluga za to gre v prvi vrsti režiserju Skrbinšku, ki je z nevsiljivimi, pa zmagovitimi sredstvi priredil in ubral nekoliko razvlečeno Pravljico, da je napravila lep, resničen vtis. Izmed štirih nastopajočih je spet ga. Šaričeva ustvarila umetniško dovršen, do dna doživet in harmoničen lik, ga. Gabrijelčičeva je težko doumljivo, ne povsem verjetno Brede z morda malo preglasnimi afekti stopnjevala do žive, v skrajnih mejah histerije gibajoče se figure. Kralj je nekam bledega od mrtvih vstalega vojaka podal s finesami in zadržanjem, kakršnih je zmožen samo on, Jerman pa je ponovno dokazal, da je kos tudi velikim, intenzivno v umetnost stremečim kreacijam. — Za en večer je v vlogi Brede prišla gostovat ga. Sever-Scherbanova. Njen nastop je prepričal, da tiči v nji igralka lepih, zavidanja vrednih kvalitiet in da bi bilo nje redno sodelovanje našemu gledališču samo v korist.

Kot tretjo premiero so nam dali skoraj še v roku prvih osmih dni letošnje sezone — Leonida Andrejeva Mladoletje v režiji ravnatelja Golie. Mladoletje (Dnevi našega življenja) je drama iz življenja študentov v carski Rusiji, v nji je toliko intimne, glo-

TRDNO KAKOR HRAST IN STANOVITNO

mora biti tudi Vaše zdravje v hladnem vremenu. Zima jemlje telesu moči in dela Vaše telo bolj sprejemljivo za vse bolezni. Zadostna zaloga energije se bo zimi najuspešneje upirala, Vas pa okrepila, da boste nemoteno uživali v zimskem sportu.

To odpornost si lahko pridobite na prav preprost način: pijte vsak dan za zajtrk in južino skodelico

OVOMALTINE

Ovomaltine je koncentrirana naravna krepilna hrana, ki ima v sebi najboljše redilne sestavine, je dobrega okusa in se lahko prebavlja. Ovomaltine se hitro pretvarja v zdravo kri, ki ustvarja energijo in zvišuje telesno in duševno sposobnost.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših specerijah, in sicer velika škatla za Din 56.—, srednja za Din 32.— in mala škatla za Din 16.—.

Dr. A. WANDER, D. D. ZAGREB

boke vsečlovečanske ljubezni, ki je tako karakteristična za Ruse, v nji je toliko težke socialne tragike, da najbrže ne bo še izlepa — kakor vse literarno delo Andrejeva sploh — nehala biti aktualna in sodobna. Režija ravnatelja Golie je dramo skrbno, nazorno postavila na oder, poskrbela za lepo scenično okolje in ostro izoblikovala tipe, ki v svoji razgibani pestrosti nosijo živahno, poezije polno dejanje, v katero se neprestano vpletajo duhovite, ostro v čas in družbo streljane miselne puščice. Osrednji vlogi sta nosila gđc. Juva nova, ki je izgubljeni, na prodaj ponujani Olgi dala nekajkrat pretresujoče resničnega izraza, in pa Jan, ki je z lepim uspehom kreiral bednega, ljubečega študenta Gluhovceva. Visoko iznad drugih so okrog njiju rasle figure, ki so jih ustvarili ga. Medvedova, Levar, Cesar in Kralj.

Druga slovenska premiera je bila Kraljična Haris, delo pred kratkim tako nenadno umrlega Antona Leskovca, brez dvoma enega najbolj nadarjenih slovenskih dramatikov, kar se jih je pojavilo po vojni. Naše gledališko občinstvo ima gotovo še v lepem spominu njegova Dva bregova, ki jih je naša Drama pred leti uprizorila s prav lepim uspehom. Kraljična Haris, zadnje njegovih odrskih del, nam ga odkriva v vsem njegovem težkem iskanju ideje in samega sebe, polna je neke skrite, neznane groze in usodnosti, in vseh oseb, ki nastopajo v nji, se držijo neki mistični nimbi. Delo se težko čita, toliko težja mora biti njega uprizoritev in zato je umljivo, da občinstva ni moglo brez oklevanja ogreti. Lipahova režija je dala Kraljični Haris povsem realistično obeležje in tako zgodbo za dobrošno distanco približala gledalcu. Uspele so bile kreacije vseh vlog, zlasti pa ge. Nablocke, Medvedove, Marije Vere in pa Skrbinska in Zeleznika.

Potem smo videli Razbojnike, ki jih je Schiller napisal pred sto petdesetimi leti, ki pa so zdaj pa zdaj napravili na človeka vtis kakor drama, napisana iz naših dni: tako večnožive cene je delo, ki ga je ustvaril resnični, pesniški genij, in tako neposredno se nas tiče in nas zanima zlasti še stvar, ki jo je spočela sama živa, uporna mladost; Schiller je bil enaindvajsetleten revolucionar, ko je pisal Razbojnike. Uprizoritev tega dela — režija prof. Šesta — nam je brez dvoma nudila višek vsega, kar smo videli v tekoči sezoni. Posamezni prizori so se vzpeli do take igralske, režijske in scenične ubravnosti, da je človek zatrepal pred njimi in da se je pobudilo v nas silno domotožje po tisti veliki, neskalseni odrski umetnosti, ki ji je naše gledališče brez dvoma doraslo — prav ti Razbojniki so bili dokaz — ki smo je pa vendarle tako žalostno redko deležni; samo malo volje še, samo malo ognja bi bilo še treba, pa bi bilo vse prav. Hudo je bilo samo, da tega zadnjega viška ni vzdržala vsa uprizoritev od začetka do konca in da so ga razen Skrbinska in Kralja, ki sta rasla visoko nad vse, in razen nekaterih izredno uspelih skupinskih slik nosili samo še ga. Šaričeva, Levar, Lipah in pa Jerman in Cesar. Toda kar smo doživeli, nam je s polnim prgiščem vtilo nove vere v umetnost našega gledališča.

Prva nova komedija, ki je letos prišla na repertoar, je bila Gospa ministrica, delo Branislava Nušića, pri nas že dobro znanega in priljubljenega srbskega komediografa, čigar stvari so trajno na repertoarju naših centralnih in naših diletantskih gledališč. Gospa ministrica je vesela, lahko napisana satira s periferije najvišjih krogov, v katerih so se do nedavna odločale usode našega narodnega in državnega življenja, v nji je Nušić na oster, duhovit način pokazal revijo tako zvane »porodice«, ki je bila do zadnjega časa neprestana deviza vseh naših notranjih bojov in ki smo jo Slovenci

poznali samo kot teoretično politično krilatico. V Gospoj ministrici je polno jedkih aluzij na politične razmere, v nji je polno preprostega, efektnega humora, zato pa tudi ni čuda, da se je občinstvo od srca zabavalo nad njo. Delo je režiral Lipah, naslovno vlogo je z močnim uspehom igrala ga. Juva nova, poleg nje so komediji z lepo igro pomagali do veljave zlasti še gđc. Danilova, Kralj, Cesar, Daneš, Zeleznik i. dr.

Na sploh moramo ob tem prvem računu našemu gledališkemu vodstvu in našemu igralstvu za veliko delo, ki so ga opravili v razmeroma tesnem času in v tesnih razmerah, izreči vse priznanje in zahvalo. Program, ki smo ga bili deležni v tem prvem mesecu, seveda ne more izčrpati vseh obetov, ki smo jih čuli v napovedih pred začetkom sezone, dolgi meseci so še pred nami in v njih upamo še na mnogo dobrih, lepih stvari. Ne moremo pa zaključiti tegale bežnega poročila, ne da bi še enkrat z vso dušo pograjali umetniško in kulturno brezbriznost, ki jo naše občinstvo s tako žaljivo doslednostjo izkazuje vsem domačim duhovnim stremljenjem in s katero drevi samo še za importiranim quasi kulturnim blagom. Skrajni čas se nam zdi, da se tu nekaj ukrene — dolžnost vse slovenske kulturne javnosti je to.

—r—

Pogovor o novih knjigah

VIII.

Danes še tri, štiri besede o nekaterih izdanih, ki se doslej o njih še nismo utegnili pogovoriti. Nekaj je takih med njimi, da jih naši slovstveni mesečniki niti omenili ne bodo (razumljivo je to, ker so kaj malopomembna in s samo umetniškega gledišča popolnoma nezanimiva), kronist »Domačega prijatelja« pa se lahko za trenutek ustavi tudi ob njih, čeprav ne s kaj vedrim licem in zadovoljno, pohvalno opombo...

Imenitno knjigo, ki se ji pa Slovenci prav gotovo ne bodo tako hvaležno oddolžili, kakor bi se to spodobilo, je napisal in v samozaložbi izdal J. U. dr. Vladimir Knaflič, odvetnik v Ljubljani in redni član Jugoslovanskega novinarskega združenja. Učeno delo ima naslov: Traktat o tisku in prinaša v svojem prvem delu, ki ga je letos natisnila ljubljanska Učiteljska tiskarna, zgodovinsko in primerjalno studijo o pričetkih, razvoju in zaprekah tiska ter o vsebini in pomenu tiskovnega prava in tiskovne svobode. Pisatelj, ki se je pred vojno živahno udeleževal kot urednik (Veda), kritik in ideolog (politična ekonomija, sociologija) in je tudi po osvojenju še nekaj let kaj spretno in tehtno sukal pero (Njiva, Jutro), zadnje čase pa — žal — kot publicist skoro utihnil, se je za svojo ugledno razpravo temeljito pripravil, in sicer predvsem kot pravnik, pa tudi kot poznavalec tiskov in vsega, čemur od početka do naših dni plodno služi »črna umetnost«.

Knjiga (198 strani) je razdeljena na tri obširna poglavja. Prvo govori o postanku tiska in novinstva v posrednih zemljah, to je o prvem tiskarju in prvih tiskanih knjigah, zlasti slovanskih, in nato o novicah in prvem novinstvu. Drugo razpravlja o postanku in vsebini tiskovnega prava do leta 1914. pri Francozih in Belgijcih, Italijanih, Angležih in Američanih, Nemcih pa Avstrijcih, Hrvatih, Madžarih in Srbih ter Črnogorcih. Posebno zanimive so strani 57 do 63, ki govorijo o »indexu romanus« in navajajo med drugim tudi nekaj od 5000 cerkveno zabranjenih velikih del iz svetovne literature. Bože moj, kaj vse prepoveduje pokornim vernikom stroga dušebrižna nadoblast! — Tretje poglavje pričujočega prvega dela razprave o tisku pa razlaga razvoj tiskovnega prava

Pravo zimsko veselje

Vam napravi zimski šport, ampak le, če ste si preskrbeli elegantno belo športno obleko. — Če ne perete volnene stvari tako kot je treba, prehitro izgledajo stare. — Volno in flanel je treba namočiti v mlačni raztopini RADIONa, potem nalahno iztisniti, pa bojo tkanine kot nove dobile svojo prejšnjo barvo in sveži ton. — Vse to delo opravi SCHICHTOV

RADION ki varuje perilo.

po letu 1918. Za nas so zlasti važne «nove določbe o tisku v kraljevini SHS» (pred zakonom o tisku in premembo 1929) in odstavek d) Zveza Narodov in mednarodni tisk.

Tako smo prelistali in povrh pregledali knjigo, o drobnostih na tem mestu kajpak ne kaže poročati, to bi preseglo našo skromno poročevalsko dolžnost. Povedati pa moramo, da želimo avtorju toliko kupcev in čitateljev, kakor jih delo res zasluži, in da bi kaj radi že prav kmalu prečitali tudi drugi del te vredne knjige.

Avtor pesniških zbirk *Slutnje* in *Prisluškovanje*, po vesti Ranjena gruda in Andrej Ternauc pa še nekaj drugih knjig in mladinskih pesmi in pravljic, Ivan Albrecht, je izdal minulo leto novo knjižico verzov: *Od se vi*. Drobnost zbirko je razdelil v pet ciklov: 1914 do 1918, *Mimogrede*, *Dva lista*, *Križev pot* in *Vagabundova pratika*. Albrechtova lirika ne prinaša novih, velikih, smelih motivov in razglabljanj, ne sokoli se v vrtoglave višine in ne vrta v tesne globine, tudi po slogu ne, je pa često intimno topla, resno občutena (pesmi ženi in materi) in ponekod prijetno domača (kmetiške), kakor na primer tale iz cikla «*Mimogrede*»:

Vsepovsod zdaj sneg leži,
dolge zimske so noči,
kaj, dekle?

In težko je v času tem
biti sam na svetu,
če je človek mlad.

Moja hiša je za dva...
Ko bi k meni ti prišla,
kaj, dekle?!

Ganljive so pesnikove trpke, težke besede ženi, muče, niški priči njegove bede. Recimo IV. postaja iz *Križev* tega pota:

O, žena, žena, joj, kako je to hudo,
ko včasih iz daljave gledam
drhtečo tvojo utrujeno roko,
da težko dati duška je besedam!

Rad bil bi solnce tvojega življenja,
pa sem le trn najostrejši
v brezimnem vencu tvojega trpljenja...

Za zgled in za priporočilo naj navedem še tele mirne, lepe verz:

Tiho je v borovju, sonce čez in čez...
Pot med mahom skrita mimo belih brez
v travniku razcepi se v stezic nebroj,
po stezicah takih hodim za teboj.

Kadar v mesečini trate mirno spe,
na poljano cvetno zmami me srce;
kakor romar iščem tvojih stopenj sled,
se v borovje vračam zjutraj plah in bled.

In iz sanj samo še gleda me ljubo
in smehljaje vabi v svoje me nebo,
kamor več ne morem čez razpali most —
s smehom in solzami kliče me mladost.

VAŠE PLOŠČE IN FILME

Vam najvestneje

RAZVIJE IN KOPIRA

drogerija KANC, Ljubljana - Maribor

Iz «*Jutra*» je v posebno brošurico ponatisnil znani naš zemljepisec dr. Jože Rus svoj članek «*Suha roba, brihtna Ribnica in široki svet*» (h geografiji naše lesne domače obrti). Pisatelj, sam Ribničan, daje kratak pregled zgodovine lesne domače obrti, govoreč o rešetarstvu, posodarstvu in orodjarstvu ter o razpečavanju ribniške «*sühe robe*». Nato se poteguje za nižjo lesno-obrtno šolo v svojem rojstnem kraju in objavlja k sklepu znano pesem o «*Urbanu iz Ribnice*» v domačem narečju.

Brošurica je zanimiva.

Po narodni pravljici je napisal Franjo Lovšin «*mladinski igrokaz s petjem v treh dejanjih*»: *Desetnik in sirotica*. Tiskal ga je v samozaložbi v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Prireditelj bi bil mnogo bolje storil, da je pisal prozo, ker se mu pogosto pozna, da je kar po sili stikal za rimami in vsled tega še naravni ritem pripovedovanja često bodisi zavlekel, bodisi okrnil ali potlačil. Vsebinsko je stvarca ljubka in bo mogla mladino zabavati.

V spomin na svoje skromno prvo literarno udejstvovanje in na pokojnega očeta — pa v zabavo sinčku je Pavel Strmšek-Polenčan v droben šopek povil svoje mladinske prvence, ki — izvamem tri, štiri stvarce — danes mladim čitateljem najbrže ne bodo več všeč. K zbirki, naslovljeni «*Zvončki moje mladosti*», je napravil enostavne, nerodne sličice (ne slikice) Gabriel Kolbič. Delce, ki je po večini spominsko zanimivo samo za avtorja, je založila mariborska knjigarna Vilko Weixl.

Da mokrocvetoče rožice naše poezije (in kakšne!) poganjajo tudi izven meja ožje domovine, nas je nemilo poučila majcena in neverjetno negodna pesniška zbirka «*Vagabund*», ki jo je spesnil Marjan Telatko, izdalo in založilo pa (temu se malo čudim) Slovensko kulturno društvo «*Triglav*» v Kragujevcu (1930). Stihotvorec, ki je namenil svoje šepave in zmedene verz «*bližnjemu v zabavo, sebi v mir duše*», je svoj cilj menda dosegel. Rad bi vedel samo, kaj je k posebni slovenščini teh pesemc (recimo k stihu: Kako je ime tem majhnem, divnem cvetju... in mnogim podobnim) rekel korektor ljubljanske tiskarne, ki je natisnila to nezrelo delce.

P. K—n.

Neverov: Taškent kruha bogato mesto.

Vsak prevod katerega koli ruskega dela nam je do godek in čisto razumljivo je, da obetajo slovenske založbe v svojih novih načrtih tudi prevode iz ruske moderne. Tam na vzhodu je preživelo ljudstvo zadnja leta toliko stvari, velikih in majhnih, važnih in usodnih, da rase v Rusiji tudi povsem nova literatura, v kateri nastopa človek, ki je stopil iz nižin. Ruska literatura velja že dolgo za mojstrsko, in življenje zadnjih let jo je le še obogatilo in poglobilo.

Slovenci imamo prav za prav malo te nove ruske literature v prevodu. Kolikor imamo doslej ruskih prevodov, so po večini izšli v raznih delavskih založbah ali pa v samozaložbah prevajalcev. Menda je največ novjših ruskih del prevedel doslej Ivan Vuk, ki nam je letos prevedel Neverovljevo povest o Taškentu, kjer je kruh doma. Kar se pa tiče ruske lirike posebej, pa nimamo novejših skoraj nič. Blokovih «*Dvanajst*» in nekaj pesmi — to je vse.

V založbi «*Svobode*» je izšel «*Taškent, kruha bogato mesto*», ki ga je napisal Aleksander Neverov. Neverov je med sedanjimi ruskimi pisatelji menda najboljši poznavalec otroške duše in je napisal mnogo

novel in povest «Taškent», kjer povsod nastopajo otroci kot glavni junaki. In teh otrok, delavskih otrok, ne postavlja v kake pravljice, marveč jih postavlja v sredo življenja; sredi vsega hudega se aktivno upirajo kakemu trpljenju — predstavlja mladino, kakršna rase iz povoj, njih in porevolucijskih razmer: podjetna in močna.

Junak povesti «Taškent» je dvanajstletni Miška. Čas, v katerem nastopa, teži velika lakota, ki je počenjala svoje krutosti v Rusiji leta 1920/21. Miški je umrla babica, umrl ded, umrl oče. Sam je ostal z bolno materjo in dvema bratcema. Ko je oče umiral, je dejal malemu Miški: «Ti bodi za gospodarja!» In Miška hoče biti gospodar in tvegati vse, da se izkaže. O Taškentu je čul; Taškent, kjer je baje polno kruha in žita, postane zanj tisto, kar je za nekdanjo sanjavo mladino bila deveta dežela. In do Taškenta hoče priti, nabrati kruha in žita ter se vrniti domov, da uredi gospodarstvo, ki mu ga je oče zapustil — njemu, dvanajstletniku. S prijateljem Serjoško odide na dolgo pot. In težave in bridkosti te poti, te muke, to pretepanje za prostor v vlaku in na vlaku, to potovanje, ki je polno gorja in ki mu sveti le eno upanje: priti v Taškent ter uspeti, — to je glavni del povesti. Na poti umre Miški tovariš Serjoška, sam se prebori skozi vse do Taškenta, kjer je služil in zaslužil dve vreči kruha in žita. S tema dvema vrečama se vrne domov. Bratcev svojih ne najde, umrla sta, le bolna mati ga pričaka živa. In zapuščeno dvorišče. A Miška ostane junak. Mirno reče: «Nič ne del! Žalostiti se — ni prav! Vse bom nanovo oskrbel...!»

Dvanajstletni Miška ni junak iz pravljice, marveč je dvanajstletni junak iz življenja.

Vuk se je v prevodu potrudil, a potrudil se je premalo. Ponekod pa vendar da tudi prevod slutiti avtorjev slog, ki je povsem skladen z vsebino. Njegov jezik je jezik otroka, njegovi stavki so stavki otroka. Oprema knjige in tisk sta odlična. Knjiga je namenjena mladini in odraslim, dala bo precej mladim srcem, ki jih življenje še čaka, in dala bo mnogo tudi onim, ki stoje sredi življenjskega utripanja. Knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri «Svobodi», Ljubljana, palača Delavske zbornice, kakor tudi v vseh knjigarnah. Stane kartonirana 17 Din. —čič.

Prvi koledar za leto 1931. je poslala to pot našemu uredništvu znana tvrdka Schicht. Zvezek obsega poleg seznama mesecev z rimsko-katoliškimi in pravoslavskimi svetniki in Poštnih določb za vse kraje v Jugoslaviji tudi nekaj dobrih zabavnih in poučnih sestavkov. Naj omenimo Vukovo «Gavran in lisica» (po narodni pesmi), članka «Ameriško in evropsko sadjarstvo» in «Mesnate kokoši ali jajčarice» ter zgodbi «Japonske posode». Koledarček je čedno ilustriran in bo reklamnim svrham, ki jim je namenjen, brez dvoma prav dobro služil.

ZA NAŠE MALE

Kraljica mačk.

Pred davnimi leti, mnogo prej, preden so izumili smodnik, sta živela dva lovska prijatelja. Neko jesen sta se nastanila v samotni koči in najela staro žensko, da jima je kuhala in prala. Lovski psi in domača mačka so jima bili edini tovariši v hiši.

Nekega popoldne je odšel mlajši lovec sam na lov in rekel, da se bo vrnil še pred solnčnim zahodom. Ker ga pa ni bilo ob določenem času nazaj, se je starejši tovariš vznemiril, boječ se, da se mu je kaj pripetilo. Nazadnje se je mladi lovec vendarle vrnil. Bil je ves premočen in utrujen, ni pa hotel povedati vzroka svoje zamude. Šele po večerji, ko sta sedela s pipo v ustih pri ognjišču, ko so jima ležali psi ob nogah in je mačka

resno predla na ognjišču med njima, se mu je razvezal jezik:

«Gotovo si radoveden, zakaj sem se nocoj tako zakesnil. Nekaj posebnega se mi je pripetilo.

Sam ne vem prav, kaj bi rekel o tem. Šel sem po poti, koder sva hodila včeraj. Ko sem se že nameraval vrniti domov, je stekla mimo mene lisica in pri tej priliki sem popolnoma izgubil stezo. Taval sem dolgo časa sem in tja. Naposled sem zagledal luč in se napotil proti njej. Ko sem se ji približal, je mahoma izginila. Izprevidel sem, da sem blizu velikega hrasta. Splezal sem na drevo, da bi bolje razbral, kje je luč. In glej! Luč je bila pod menoj v duplini hrastovega debla. Zdelo se mi je, da gledam v cerkev, kjer se vrši pogreb.

Čul sem petje in videl krsto. Okoli krste je bilo spremstvo s plamenicami — toda prepričan sem, da mi ne verjameš, kar ti pravim.»

Prijatelj ga je željno prosil, naj pripoveduje naprej, in je vzel pipo iz ust, da bi poslušal. Psi na tleh so mirno spali, a mačka je sedela in pazno poslušala, tako do sta oba lovca nehote uprla oči vanjo.

«Da», je nadaljeval tovariš, «vse je gola istina. Krsto in plamenice so nosile mačke in na krsti je bila naslikana krona in žezlo». Nič več ni povedal, kajti pri teh besedah je skočila mačka pokonci in zavpila: «Tako mi! Petrova mačka je umrla, in sedaj sem jaz mačja kraljica!» Planila je skozi dimnik in nikoli več je niso videli.

(Po angleški narodni pravljici.)

Laboratorij Alga, Sušak, ki izdeluje poznane prvorazredne preparate Alga, Energin, Magna Purga itd., prilaga naši današnji številki okusno izdelane koledarje kot dar našim cenjenim čitateljem.

PRAVO DARILO:

*Za vsako roko
primerno pero.*

*Amer. zlata nalivna
peresa, najnovejša,
v 4 barvah in vseh
velikostih za vsako
pravo z garancijo
za vse življenje*

dobite pri

A. PRELOG

Telefon

3 4 5 6

LJUBLJANA
MARIJIN TRG

Tudi v smučarski koči ima moda svoje privrženke

Hotel Lovec

Sobe za tujce, izvrstna
domača hrana, dobre
pijače, avtotaks v hiši

TELEFON ŠTEV. 4

BLED

Slovite smuči

Sandström (Švedska), Staub (Švica)
in domače od 130 Din navzgor

Bogata zaloga vseh sportskih
potrebščin v veliki izbiri

P. MAGDIČ, LJUBLJANA

Aleskandrova cesta števil. 1

Vprašanja.

- 3.) Kaj je patina?
- 4.) Kaj je geografična in kaj je morska milja?
- 5.) Kaj je dioptrijska?
- 6.) Katere so poglavitne skupine sestavin človeške hrane?
- 7.) Kaj je »darilo Danajcev« in kaj »delo Danaid«?

Odgovori na strani 31.

Izpremenljivo vreme zadnjih dni in s tem zvezani pogosti prehladi trdovratno spominjajo na jesenske in zimske dni, ki se naglo bližajo. Vsak človek si vse druge svoje potrebe skrči do skrajnih mej, samo da lahko pričaka jesen in zimo preskrbljen s toplo obleko in primerno zalogo kuriva. Toda topla obleka in gorko stanovanje ni še vse, kar dolgujemo svojemu zdravju.

Vsakdo ve, da vlažni jesenski zrak najbolj prija vsakovrstnim povzročiteljem bolezni, ki jim pravimo bakterije. En sam dih je katerikoli dovolj, da omogoči povzročitelju bolezni dohod v ustno duplino in grlo, ki sta odprta vrata za večino bolezni. Naša dolžnost pa je, da se postavimo v bran za svoje zdravje. Ena Anacot-pastila, ki se počasi raztopi v ustih, razkuži ne samo ustno duplino, ampak tudi bolj skrite dele grla, ki so sicer nedostopni za različna boljša ali slabša sredstva za grgranje.

Če upoštevamo še dobri okus Anacot-pastil, se ne bo nihče čudil, da so te pastile dandanes najpopularnejše obrambno sredstvo širših slojev proti gripi, influenci, difteriji itd. To je vzpodbudilo proizvajalca, tvornico Dr. A. Wander, da je dala v promet nov omot Anacot-pastil. Dosedanje steklene cevke, ki so se rade strle, je tvornica zamenjala s praktičnejšimi okusnimi cevkami iz aluminija.

Pozdravljamo to novost v prepričanju, da bodo po vsej stalno nosili s seboj ta nujno potrebni desinficiens tudi tisti, ki so se doslej vedno bali, da bi se jim steklena cevka v žepu ali ročni torbici ne strla.

Meh za smeh

Dve židovski anekdoti.

V brzovlaku Budimpešta—Dunaj se je vozil v kupeju II. razreda za nekadilce Madžar, njemu nasproti je pa sedel Žid Siegfried Pechfaden. Čez nekaj časa izvleče Pechfaden iz žepa pipo, se komodno iztegne in začne kaditi. Madžar ga srepro pogleda in reče: »Opozarjam vas, da je ta kupe za nekadilce, kjer je kajenje prepovedano!«

Pechfaden se naredi, kakor da ni slišal, in natlači pipo še enkrat. Tedaj pa zavpije Madžar vnovič: »Prenehajte že, prosim vas, ker bom sicer poklical sprevednika!« Ker je pa Pechfaden vzlic temu lepo naprej kadil, je poklical Madžar sprevednika, ki je pozval Pechfadena, naj se umakne iz kupeja ali pa naj neha pušiti. Zdaj šele je vzel Pechfaden pipo iz ust in mirno odgovoril: »Dobro, ampak poglejte najprej gospodov vozni listek!«

Sprevednik je pogledal Madžarov vozni listek in videl, da ima Madžar vozni listek za III. razred. Odpravil ga je zato v III. razred.

Na dunajskem peronu sta se zopet srečala oba sopotnika in Madžar je obgovoril Pechfadena: »Odkod ste pa vedeli, da imam karto III. razreda?«

»Del vaše karte,« je odgovoril Pechfaden, »vam je gledal iz žepa, pa sem videl, da je takšne barve kakor moja!«

Žid Mayer sreča na ulici svojo nekdanjo prijateljico Roza pa jo poprosi, ali bi mogel priti jutri k njej na črno kavo. »Ni mogoče,« odgovori Roza, »jaz sem že omožena.«

»Vem,« reče Mayer, »poznam prav dobro tvojega moža, stara ljubezen ne zarjavi; dam ti rad dve sto dinarjev, če te lahko jutri obiščem.«

Dve sto dinarjev je lep denar. Drugi dan ob treh sprejme Roza svojega starega prijatelja in obujala sta stare spomine. Mayer pusti na mizi dve sto dinarjev in se lepo posloviti.

Zveče pride Rozin soprog domov. Prvo, kar je vprašal, je bilo: »Ali je bil Mayer tukaj?« Roza malo v zadregi: »Bil je!«

»Ali je prinesel dve sto dinarjev?«

»Prinesel. Tukaj je denar.«

»Vendar je Mayer le poštenjak! Včeraj zjutraj me je navrtal za dve sto dinarjev in mi je zastavil pošteno besedo, da jih prinese danes popoldne v moje stanova« nje. Še so pošteni ljudje na svetu!«

Slava.

Tristan Bernard se je dolgočasil. Stopil je k trgovcu s starinami. »Koliko velja ta kip?« ga je vprašal. — »Sto dvajset frankov, dragi gospod.« — »Za vraga, to je veliko preveč! Osemdeset frankov Vam dam.« — »To je vendar na pol zastonj, dragi gospod! Pri tej ceni imam izgubo. Toda z možem, kakršen ste Vi, se ne maram pogajati.« — Tristanu Bernardu kip prav za prav niti ugajal ni, toda ljubeznivost trgovca s starinami je laskala njegovemu samoljubju. Umetnik je vedno vesel, če vidi, da ga ljudje poznajo. Plačal je in še rekel: »Kip mi pošljete na dom, kajne?« — »I seveda, dragi gospod, i seveda! In kako je Vaše cenjeno ime, če smem prositi?«

Hotel-pension UNION

in dependance

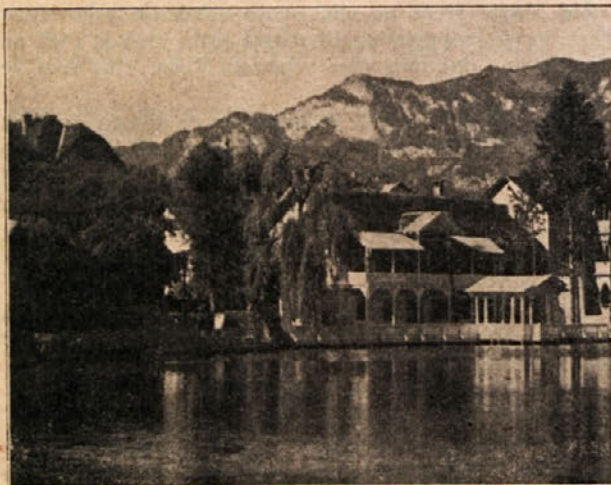
BLLED

Telefon števil. 59

Udobne tujske
sobe, po večini s
tekočo vodo in
balkonom, vedno
na razpolago.

Izborna hrana
in dobra pijača.

CENE SOLIDNE!

H
O
T
E
L

S
T
A
R
K
L

B
L
E
D

HOTEL-PENSION STARKL

OB JEZERU JE PRAV UDOBNO
UREJEN.

OD 1. SEPTEMBRA DO 30. MAJA
SOBA Z OSKRBO DIN 80.—
(10% služinčad).

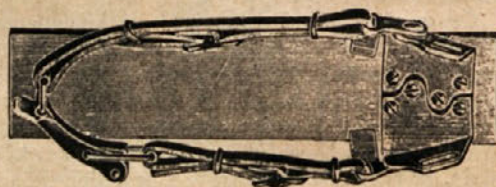
DOBRA KUHINJA IN SOLIDNA PO-
STREŽBA PRIPOMORETA K UDOB-
NEMU BIVANJU.

Pozor, ljubitelji zimskega sporta!

Pred nakupom zimsko sportskih predmetov si oglejte veliko zalogo smučk, navadnih kakor Hickory, smuških palic, vseh vrst vezav, maže, drsalk ter vseh za zimski sport potrebnih predmetov pri trvdki:

J. G O R E C

nasl. **AUERHAMMER-OGRIN** d. z o. z.
MIKLOŠICEVA CESTA ŠT. 30

kjer se Vam nudi velika izbira po najnižjih cenah. — Smučarski klubi in sokolska društva imajo poseben popust.

L. MIKUŠ, Ljubljana
MESTNI TRG ŠTEV. 15

Dežniki

Na drobno! Ustanovljeno leta 1839. Na debelo!

Star izum.

— Papa, kdo je prvi izumil stroj, ki govori?
— Dragi Bog v zemeljskem raju, ki je iz Adamovega rebra ustvaril Evo.

Usoda.

«Vidiš, Jožko, da ni bil ubogi Tonček v vojni ubit, ne bi bil ti zdaj moj mož.» — «Kako je vojna grozovita!»

Višek tehnike je

AMERIKAN STAR

trajno goreča peč

Kurjenje s koksom ali antracitom.
Higienično kurjenje. Nadomešča
centralno kurjavo. Ena peč greje
več prostorov.

Informacije in ogled pri glavnem
tvorniškem skladišču

LEVANTE

Ljubljana, Kolodvorska ulica 30

OSEBNI AVTOMOBILI: TOVORNI AVTOMOBILI: M O T O C I K L I:

Auburn-Cord
Bugatti
Hanomag
Peugeot

Austro Fiat
International-Harvester

Vsi rezervni deli v zalogi! — Nizke cene! — Plačilne olajšave!
Generalno zastopstvo: **O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.**

Avto-motogarage service.

A J S
Super X and Henderson
Rudge Whitworth
Francis Barnett

REVMATIKI!

Kupite si še danes steklenico

ALGA

za masiranje!

USPEH VAS BO ŽE
JUTRI IZNENADIL!

CE VAS
BOLI ALI
TRGA

v kosteh — rokah — nogah
v členkih — plečih — zobeh
v kolkih — žilah — glavi

ALGA

odpravi
bolečine takoj

GENOVA 1914

1914

LONDON 1914

1914

PARIS 1914

1914

DOBIVA
SE POVSOD.

Steklenica
Din 16.—

Laboratorij
Alga — Sušak.

4 stekl. „Alga“
Din 77.—

8 stekl. „Alga“
Din 131.—

14 stekl. „Alga“
Din 205.—

25 stekl. „Alga“
Din 320.—

PARIS 1928

1928

Starci in starke!

Na svoje stare dni trpite največ na revmatizmu. Namažite si vsaj po enkrat na dan svoje trudne žile s preparatom Alga, in kakor prerojeni boste. Občutili boste zopet veselje do življenja in živahnost.

Pri prehlajenju, influenci, hripi,

sploh vselej, kadar Vam ni dobro in imate malo mrzlice, namažite telo s preparatom Alga! Mrzlica bo ponehala, spanje Vam bo lahko in zdravo, telo in duh pa bosta zopet živahna.

OB VSAKI PRILIKI SE SPOMNITE,

da so „Jutrovi“ „Mali oglasi“ v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša **posredovalnica za službe** vseh vrst, za prodajo in nakup vseh stvari, za **nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, ženitve** in za vse drugo

V teku **enega** leta je bilo po „Jutrovih“ „Malih oglasih“ uspešno posredovano v nad **40.000 primerih**

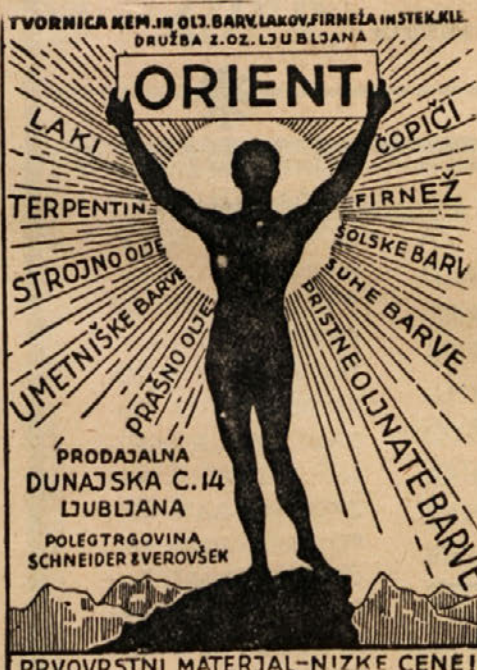
Ugodnosti posredovanja po „Malih oglasih“ se more z lahkoto poslužiti **vsakdo**. Treba je le svojo željo sporočiti na naslov: **Oglasni oddelek „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 4**. Pri naročilu je pristojbino poslati v znamkah ali v denarju naprej, za vsako besedo 50 par. Za oglase trgovskega značaja, dopisovanje in ženitve se računa od vsake besede 1 Din

NE POZABITE!

Odgovori na vprašanja na strani 27.

- 3.) Patina je zelena plast, ki se nabere na bakru in na bakrovih zlitinah, če so dalje časa na zraku, n. pr. na strehah ali spomenikih. Patina nastane, če se baker spoji z ogljikovo kislino, kisikom in vodo v bakrov karbonat.
- 4.) Morska milja je dolžina ene ločne minute na zemeljski površini, to je dolžina 60. dela ene ločne stopinje. Ker znaša obod zemlje kakih 40.000 km in ima 360 ločnih stopinj, meri ena morska milja $360 \times 60 = 21.600$. del zemeljskega oboda ali 1852 m. Geografična milja je pa štirikrat večja od morske, torej je 15. del ločne stopinje ali 7,5 km (ali po Besslu natančno 7420,4 m).
- 5.) Dioptrija je mera, s katero izražamo ostrost očal. Čim bolj kratkovidno ali daljnovidno je oko, tem bolj izbočena mora biti leča, da to popravi. Čim bolj pa je leča izbočena, tem manjša je goriščna razdalja. Ostrost leče določimo, če število 1 delimo z goriščno razdaljo leče v metrih. Ako je torej goriščna razdalja leče 2 m, znaša ostrost očal $\frac{1}{2}$ dioptrije itd. Predznak plus ali minus pa nam pove, ali

TVORNICA KEM. IN UL. BARV. LAKOV. FIRNEŽA IN STEKEL
Družba z. o. z. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI

ČOPICI

TERPENTIN

FIRNEŽ

STROJNO OLE

SOLSKÉ BARV

UMETNIŠKE BARV

BRISTNE OLJNATE BARV

PRAŠNO OLE

SUHE BARV

PRODAJALNA
DUNAJSKA C. 14
LJUBLJANA
POLEG TRGOVINA
SCHNEIDER & EVEROVŠEK

PRVOVRSTNI MATERJAL - NIZKE CENE !!

je leča konveksna ali konkavna (za daljnovidne ali za kratkovidne).

- 6.) Poglavitne sestavine človeške hrane so: maščobe, ogljikovi hidrati, beljakovine, soli in vitamini. Vseh pet sestavin hkrati ima v sebi zlasti mleko.
- 7.) «Darilo Danajcev» je darilo, ki prinaša nesrečo. Danajci, kakor je Homer imenoval Grke, so namreč pustili Trojancem velikega lesenega konja, kakor da so opustili oblegovanje Troje. Konja so spravili Trojanci v mesto. Grki pa, ki so bili skriti v trupu konja, so ponoči odprli mestna vrata in Grki so zavzeli Trojo. — «Delo Danaid» pa imenujemo težavno in brezuspešno delo. Danaide imenuje grška

HOTEL TRIGLAV BLED-JEZERO

TIK OB KOLODVORU, 5 MINUT OD
SMUŠKE SKAKALNICE, IMA
STALNO NA RAZPOLAGO
UDOBNE SOBE S TEKOČO
TOPLO IN MRZLO
VODO - PENSION
80 DIN, 10%
ZA PO-
STREŽ-
BO

IZVRSTNA DOMAČA HRANA!

pravljica 50 hčera kralja Danaja, ki so morale za kazen, ker so umorile svoje može, v podzemlju nositi vodo v sod brez dna.

Ugodno kupite!

ZA GOŠPODE:

fini moderni kamgarn in sportni ševijot.

ZA ŽENSKE:

fino svilen, polsvilen in volneno blago v vseh modnih barvah in najnovejših vzorcih, cefir, kambrik in belo tkanino za perilo, fine nogavice.

R. Miklauc - „Pri Škofu“ - Ljubljana

Lingerjeva - Medarska ulica - Pred Škofijo št. 3.

Obstoj trdke nad 60 let.

KLISJEJE

vseh vrst za eno-
in večbarvni tisk

JUGOGRAFIKA

d. z. o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 23.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D. V LJUBLJANI
MIKLOŠIČEVA CESTA 16

BRZOJAVNI NASLOV: DELTISK
TELEFON 2132

RAČUN POŠTNE HRANILNICE
ŠTEV. 11.630

TISK IZ IZDOLBE-
NINE V BAKRU
(BAKROTISK)

TISKARNA IZVRŠUJE
VSAKOVRSNE TISKO-
VINE, KNJIGE, REVIJE,
ČASOPISE, DIPLOME,
DELNICE, SREČKE, KO-
LEDARJE, ENOBARVNE
IN VEČBARVNE SLIKE
POLJUBNE VELIKOSTI,
VREDNOSTNE PAPIRJE,
RAZGLEDNICE, LETAKE,
LEPAKE, POSETNICE,
OVITKE, OSMRTNICE,
POROČNA NAZNANI-
LA, OVOJE ZA RAZNE
INDUSTRIJSKE IZDELKE

POSEBEN ODDELEK ZA
IZVRŠEVANJE IZVIRNIH
RISB IN SLIK ZA RAZ-
LIČNE REKLAME, VRED-
NOSTNE PAPIRJE, ILU-
STRACIJE, UMETNIŠKO
OPREMLJANJE KNJIG,
REVIJ IN POLJUBNIH
NAROČENIH TISKOVIN
SKICE NA ZAHTEVO

KNJIGOVEZNICA
JE OPREMLJENA Z
MODERNIMI STROJI IN
NAJNOVEJŠIM MATE-
RIALOM TER IZDELUJE
RAZLIČNA DELA, KI
SPADAJO V KNJIGO-
VEŠKO STROKO, NA-
DALJE IZVRŠUJE UMET-
NO VEZAVO KNJIG
Z ROČNIM ZLATENJEM
PO ORIGINALNIH NA-
ČRTIH IN NAROČILU

IZDELOVALNICA
TRGOVINSKIH KNJIG
V POLJUBNI VELIKOSTI
IN OBLIKI Z LASTNIM
ČRTALNIM STROJEM

Naročnina za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» znaša za vse leto Din 60.—, za pol leta Din 31.—, za četrt leta Din 17.—. Posamezna številka Din 7.—. Izdajata konzorcij revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravljanje Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravljanje sta v Ljubljani, Praprotnikova ulica števil. 1.

G O S P A !

*Zahtevajte
pri
Vašem
trgovcu
samo
izdelke
tovrnice
keksov,
biskvita,
vafeljinov
itd.*

B. PAUER, družba z o. z. **Ljubljana,** Sv. Petra cesta št. 48.

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

PROJA

špecialne kavine mešanice

so sestavljene iz najfinejših vrst kave.

Zato so neprekosljive v kvaliteti!

*Mi pijemo
„Proja“
sladno kavo*

„Proja“ sladna in dvojno sladna ječmenova in ržena kava
je redilna in zdrava, zelo priporočljiva Vaši deci kakor tudi bolnikom.

Kdor ljubi svoje zdravje, uživa „Proja“ sladno kavo.

Pri nakupu pazite na naše originalne zavitke!